Społeczna świadomość zagrożeń związanych z handlem ludźmi i podejmowaniem pracy za granicą 2015

Raport z badania

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Projekt *Improving Poland's capacity to prevent trafficking in human beings* jest współfinansowany ze środków Funduszy Norweskich

norway grants

Improving Poland's capacity to prevent trafficking in human beings

Szanowni Państwo

Handel ludźmi jest jednym z najbardziej okrutnych rodzajów przestępczości zorganizowanej. Jest przestępstwem przeciwko wolności, rażąco naruszającym godność i prawa człowieka. Jednocześnie, ze względu na bardzo złożony charakter, jest to czyn niezmiernie trudny do wykrycia i udowodnienia. Z tego powodu nie znamy dokładnych rozmiarów tego procederu, zarówno w skali naszego kraju, jak również Europy czy świata. Identyfikację skali handlu ludźmi dodatkowo utrudnia niewielka liczba ofiar i świadków zgłaszających się do organów ścigania i wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych.

Polska, przez swoje wyjątkowe położenie, jest jednocześnie krajem docelowym dla ofiar handlu ludźmi, krajem tranzytu osób przewożonych głównie na zachód Europy oraz krajem pochodzenia, w którym rekrutowani są Polacy wykorzystywani, przede wszystkim, w innych państwach Unii Europejskiej. Każdego roku, osoby wyjeżdżające z Polski w poszukiwaniu pracy i lepszego życia są wykorzystywane w prostytucji, pracy przymusowej, do popełniania przestępstw czy wyłudzania świadczeń socjalnych i kredytów przez różnego rodzaju grupy przestępcze. Osoby te często nie uświadamiają sobie, że padły ofiarą przestępstwa. Wiele z nich obwinia się o to, że dały się wciągnąć w sytuację wykorzystania. Niektóre są zastraszone, a inne, zmuszane do łamania prawa, obawiają się zwrócić do organów ścigania. Większość z nich nie wie co zrobić, żeby otrzymać pomoc.

Dlatego właśnie, poza ściganiem handlu ludźmi na terenie Polski, tak ważne jest również dostarczanie Polakom rzetelnych i kompletnych informacji na temat związanych z tym przestępstwem zagrożeń i wyposażenie ich w kompetencje, które mogą pomóc im się przed takimi zagrożeniami obronić. Do podjęcia tego wyzwania, niezbędne jest ciągłe monitorowanie bieżącego stanu wiedzy polskiego społeczeństwa o handlu ludźmi i precyzyjne diagnozowanie potrzeb. Badanie świadomości Polaków, a także powstały w jego wyniku niniejszy raport to narzędzia, które pozwolą na dostrzeżenie luk i zaprojektowanie działań, dostosowanych do tego by te luki uzupełnić. Jest to narzędzie z którego skorzystać będzie mógł każdy, kto w przyszłości będzie takie działania prowadził, realizując nasz wspólny cel, jakim jest poprawa bezpieczeństwa Polaków, zarówno w kraju, jak i poza jego granicami.

Piotr Mierecki

Sekretarz Zespołu do Spraw
Zapobiegania i Zwalczania
Handlu ludźmi

Spis treści

1. Informacje o badaniu 5
2. Podsumowanie wyników badania 7
3. Wiedza i opinie Polaków o handlu ludźmi 10
4. Jak powinno się reagować na przypadki handlu ludźmi? 28
6. Ilu Polaków podejmuje pracę za granicą i jak jej poszukują? 36
7. Czy potrafimy zidentyfikować przypadki handlu ludźmi 42
8. Jak zapewnić sobie bezpieczeństwo, kiedy podejmujemy pracę za granicą? 45
9. Porównanie wyników badań z roku 2010 i 2015 52

Informacje o badaniu

Informacje o badaniu

Informacje

Badanie zrealizowane zostało przez ośrodek badań „Realizacja" w dniach 30 kwietnia – 24 maja 2015, na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Całość badania podzielona została na dwa moduły. Pierwszy z nich prowadzony był na terenie całej Polski, drugi obejmował natomiast osoby pomiędzy 18 a 25 rokiem życia z województw wybranych ze względu na wysoki poziom migracji zagranicznych i stopę bezrobocia.

Moduł drugi zawierał mniej pytań ogólnych, dotyczących opinii na temat handlu ludźmi, w nieco szerszy sposób sprawdzał natomiast skłonność do podejmowania ryzykownych zachowań związanych z wyjazdami do pracy za granicę oraz znajomość form handlu ludźmi.

Wykorzystany kwestionariusz był konsultowany z Fundacją La Strada, Międzynarodową Organizacją ds. Migracji i Ośrodkiem Badań Handlu Ludźmi Uniwersytetu Warszawskiego.

W znacznej części badanie powtarza pytania zadane przez TNS OBOP w 2010 roku, w ramach poprzedniego badania społecznej świadomości zagrożeń związanych z handlem ludźmi, przeprowadzonego na zlecenie Ambasady Wielkiej Brytanii.

Moduły badania zrealizowane zostały na losowej próbie reprezentatywnej dla:

- w module 1 – ogółu ludności Polski w wieku 15 lat i więcej (wielkość próby N=1005);
- w module 2 – ogółu ludności w wieku 18-25 lat z województw: lubuskiego, warmińsko-mazurskiego, opolskiego (wielkość próby n=1005).

W obu modułach badanie przeprowadzone zostało metodą CAPI — komputerowo wspomaganego wywiadu osobistego.

Cele badania

Pozyskanie wiedzy na temat:

- Społecznego obrazu zjawiska handlu ludźmi.
- Postaw wobec zjawiska handlu ludźmi.
- Świadomości zagrożeń związanych z handlem ludźmi.
- Postaw wobec emigracji zarobkowej.
- Możliwości uzyskania pomocy przez ofiary handlu ludźmi.

Podsumowanie wyników badania

Podsumowanie głównych wyników

Polacy w większości wiedzą czym jest zjawisko handlu ludźmi i potrafią je opisać. Przeważają skojarzenia współczesne, takie jak prostytucja, sprzedaż ludzi oraz handel kobietami.

Wiedza czym jest handel ludźmi jest powszechna. Polacy łączą z handlem ludźmi prostytucję, niewolnictwo, handel organami, czy zmuszanie do pracy bez zapłaty, jednak kwalifikują do tej kategorii również nielegalne adopcje i przemyt osób.

To kobiety wykazują się większą wiedzą i nieco częściej niż mężczyźni rozpoznają i kwalifikują jako handel ludźmi poszczególne jego formy.

Jednocześnie **zarówno kobiety, jak i mężczyźni nie odróżniają przestępstwa handlu ludźmi od przemytu osób** (organizowania innym osobom nielegalnego przekroczenia granicy) **oraz organizowania nielegalnej adopcji.**

Osoby pomiędzy 18 a 25 rokiem życia z wybranych województw mają problemy z identyfikacją przestępstwa handlu ludźmi na podstawie najbardziej powszechnych wskaźników

Większość Polaków dostrzega, że handel ludźmi ma miejsce także w naszym kraju, a jego ofiarami padają nie tylko Polacy, ale także cudzoziemcy przebywający na terenie Polski.

Ponad połowa Polaków ocenia, że w ciągu ostatnich 10 lat skala zjawiska handlu ludźmi w Polsce nie spadła. Może to mieć związek z częstszą obecnością tej tematyki w mediach.

Stosunkowo wysoki odsetek Polaków zna osobiście przypadki ofiar handlu ludźmi. Największy odsetek osób znających kogoś, kto skorzystał z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu był zmuszany do świadczenia usług seksualnych został odnotowany w województwach: zachodniopomorskim, śląskim, podkarpackim i podlaskim.

Profilaktykę, reagowanie i pomoc w przypadku handlu ludźmi Polacy najchętniej pozostawiliby Policji i innym instytucjom rządowym oraz mediom.

Z tematyką handlu ludźmi mieszkańcy Polski najczęściej stykają się za pośrednictwem telewizji i gazet. Do młodszych grup wiekowych można skutecznie dotrzeć także poprzez Internet.

Wiedza na temat handlu ludźmi staje się coraz większa, a społeczeństwo staje się wrażliwsze na ten problem. Dominuje przekonanie, że ofiary nie powinny być pozostawiane same sobie. Jest to zasługa mediów, ale także doświadczeń znajomych.

Instytucjami kompetentnymi do udzielenia pomocy ofiarom, w opinii badanych, są: Policja, instytucje rządowe oraz organizacje pozarządowe. Mimo rosnącej wiedzy i wrażliwości społecznej mniej osób niż w roku 2010 deklaruje gotowość kontaktu z Policją w sprawie domniemanych przypadków handlu ludźmi.

Wśród młodych mieszkańców województw: warmińsko-mazurskiego, lubuskiego i opolskiego odsetek kiedykolwiek pracujących za granicą jest znaczenie wyższy - 20%. Wyraźnie większa jest też gotowość do wyjazdu poza Polskę w poszukiwaniu pracy – połowa mieszkańców tych województw rozważa taką możliwość.

Zarówno wśród ogółu Polaków, jak i młodych ludzi z trzech wybranych województw, niemal dwie trzecie badanych nie zdecydowałoby się na podjęcie pracy za granicą „na czarno" lub nie znając języka. Jednocześnie młodzi z trzech badanych województw rzadziej odrzucają możliwość podjęcia pracy poniżej swoich kwalifikacji.

Problemy istniejące na rynku pracy sprawiają, że **więcej osób jest gotowych na emigrację zarobkową, co dotyczy w szczególności województw z większym i strukturalnym bezrobociem. Jednocześnie jedna na 10 młodych osób badanych w wybranych województwach nie potrafi wymienić żadnych środków ostrożności jakie podjęłaby jadąc do pracy za granicę.**

Wśród ogółu badanych mniej więcej co piąty pytany nie wie, co można zrobić, żeby zwiększyć bezpieczeństwo wyjazdu do pracy za granicą. W porównaniu z wynikami z 2010 roku odsetek ten spadł o 15 punktów procentowych. Oznacza to, że wzrasta wiedza na temat środków bezpieczeństwa możliwych do podjęcia w przypadku wyjazdu.

Gotowość młodych ludzi do emigracji zarobkowej powoduje, że rzadziej odrzucają oni oferty pracy na wstępnym etapie poszukiwań. Niemniej deklarują jednocześnie podjęcie większej liczby weryfikujących i zabezpieczających czynności.

Zauważalny jest wzrost gotowości podjęcia pracy za granicą, przy jednoczesnym wzroście niechęci do podejmowania pracy nielegalnej i bez znajomości języka. Może to świadczyć o wzroście kompetencji Polaków i bardziej realistycznym niż w 2010 roku obrazie europejskich rynków pracy.

Młodzi ludzie z wybranych województw rzadziej odrzucają ofertę na wstępnym etapie poszukiwań, przy czym deklarują podjęcie większej liczby weryfikujących i zabezpieczających czynności.

Młodzi mieszkańcy województw: warmińsko-mazurskiego, lubuskiego i opolskiego wybierają oferty spośród szerszego spektrum możliwości i korzystają z większej liczby kanałów komunikacji.

Połowa badanych nie zna żadnej polskiej lub międzynarodowej instytucji zajmującej się pomocą ofiarom handlu ludźmi. Mimo to należy stwierdzić poprawę sytuacji w stosunku do roku 2010, kiedy taką wiedzą nie dysponowało ok. 70% badanych.

Wiedza i opinie Polaków o handlu ludźmi

Skojarzenia z handlem ludźmi

Prawie wszyscy badani (91%) mają jakieś skojarzenia z pojęciem „handel ludźmi". Najczęściej są to: szeroko pojęta prostytucja (45%), wywożenie kobiet do domów publicznych i zmuszanie do czynności seksualnych oraz sprzedaż ludzi (31%).

Polacy są stosunkowo zgodni, jeśli chodzi o zawartość pojęcia handel ludźmi.

- Ponad cztery piąte (81%) zalicza do tego procederu nielegalne organizowanie adopcji.
- Cztery piąte badanych (80%) wiąże handel ludźmi z wykorzystaniem drugiej osoby do świadczenia usług seksualnych oraz przemytem ludzi przez granicę.
- Niewiele mniej (77%) wskazuje na handel narządami ludzkimi oraz zmuszanie nieletnich dziewczynek do małżeństwa.

Ponad dwie trzecie (70%) uważa, że handel ludźmi oznacza również zmuszanie do pracy, a trzy piąte respondentów także wykorzystanie innych do żebractwa.

Zdecydowana większość badanych osób uznała, że handlem ludźmi są nielegalna adopcja oraz przemyt ludzi przez granicę, które w rzeczywistości stanowią inne rodzaje czynów zabronionych.

Kobiety nieco częściej, niż mężczyźni, za handel ludźmi uważają:

- nielegalne organizowanie adopcji dzieci;
- przemyt ludzi przez granicę;
- niewolnictwo domowe;
- wykorzystywanie do popełniania przestępstw.

Z czym kojarzy się Panu(i) handel ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

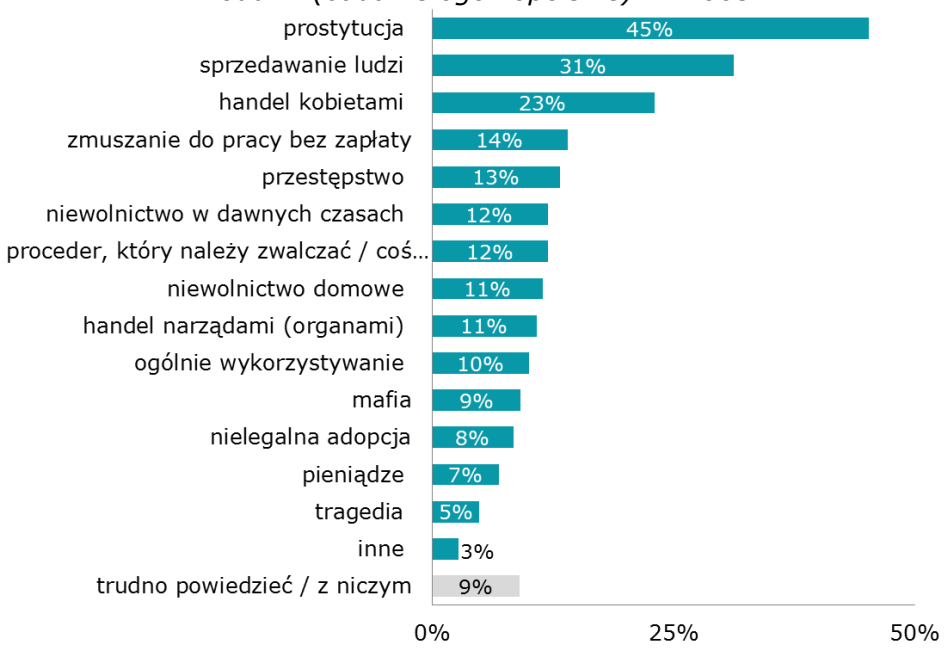

Z czym kojarzy się Panu(i) handel ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005—odpowiedzi w podziale na wiek badanych

		Wiek (w latach)						
	Ogółem	**15-17**	**18-24**	**25-34**	**35-44**	**45-54**	**55-64**	**>65**
prostytucja	45%	32%	44%	52%	47%	47%	46%	35%
sprzedawanie ludzi	31%	32%	40%	33%	33%	32%	28%	23%
handel kobietami	23%	26%	32%	22%	27%	19%	19%	22%
zmuszanie do pracy bez zapłaty	14%	13%	18%	10%	14%	16%	15%	14%
przestępstwo	13%	26%	17%	14%	12%	14%	12%	8%
proceder, który należy zwalczać / coś złego	12%	9%	17%	15%	11%	11%	13%	6%
niewolnictwo w dawnych czasach	12%	17%	9%	10%	13%	11%	12%	15%
niewolnictwo domowe	11%	17%	13%	11%	12%	11%	11%	10%
handel narządami (organami)	11%	11%	7%	16%	12%	8%	11%	8%
ogólnie wykorzystywanie	10%	9%	10%	11%	10%	9%	9%	11%
mafia	9%	9%	13%	8%	12%	10%	5%	9%
nielegalna adopcja	8%	2%	10%	12%	7%	7%	10%	5%
pieniądze	7%	4%	2%	5%	8%	8%	7%	11%
tragedia	5%	6%	5%	4%	6%	4%	4%	6%
inne	3%	2%		2%	3%	4%	3%	3%
trudno powiedzieć / z niczym	9%	10%	11%	8%	4%	7%	14%	15%
Baza	**1005**	**47**	**98**	**206**	**191**	**155**	**178**	**130**

Czy następujące sytuacje to handel ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

Czy następujące sytuacje to handel ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

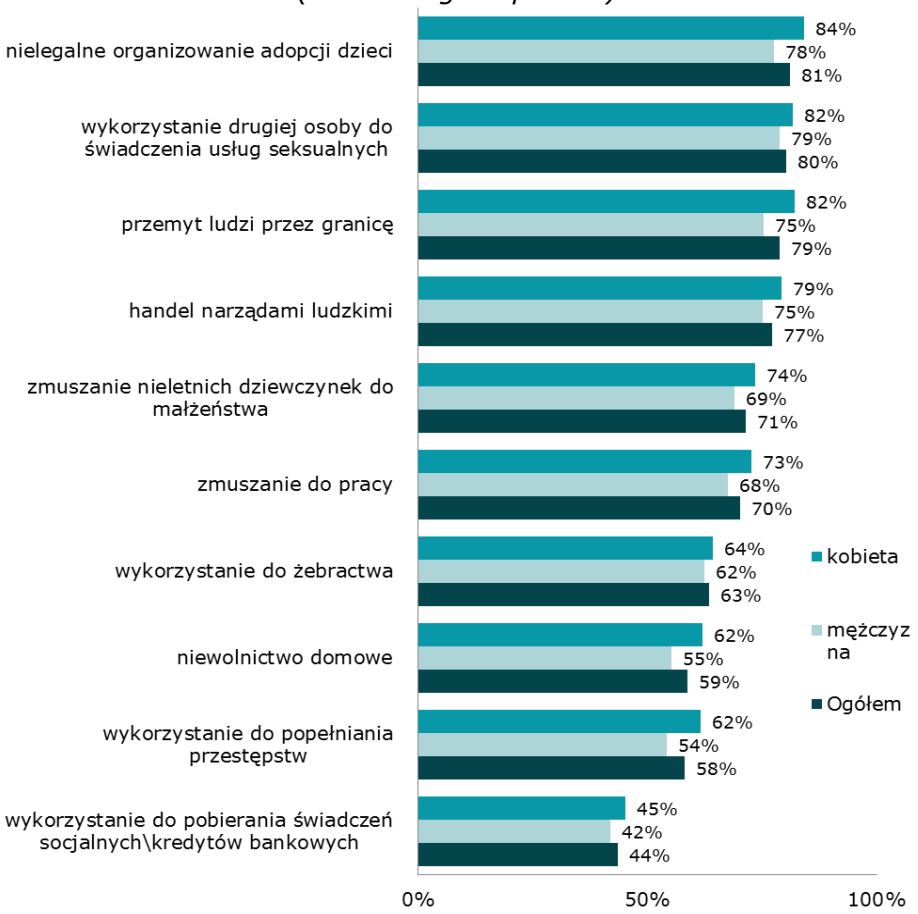

Osoby z wyższym wykształceniem wyraźnie częściej od innych uważają za handel ludźmi wykorzystywanie drugiej osoby do świadczenia usług seksualnych, handel narządami ludzkimi, zmuszanie nieletnich dziewczynek do małżeństwa, zmuszanie do pracy i żebractwa oraz popełniania przestępstw.

Znajomość poszczególnych form handlu ludźmi jest niższa wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Szczególnie dotyczy to wykorzystywania drugiej osoby do świadczenia usług seksualnych oraz zmuszania nieletnich dziewczynek do małżeństwa.

Wśród osób wykształconych, więcej kojarzy handel ludźmi z wykorzystaniem do świadczenia usług seksualnych.

Zdaniem respondentów, dzieci i młodzież do lat 18, które padły ofiarą handlu ludźmi, najbardziej narażone są na zmuszanie do świadczenia usług seksualnych (63%), udziału w filmach lub zdjęciach pornograficznych (28%) oraz zmuszanie do pracy (27%). Niemal jedna czwarta badanych uważa, że są narażone na nielegalną adopcję.

Skojarzenia z handlem ludźmi w podziale na wykształcenie *Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005*

Skojarzenia	Wykształcenie			
	podst.\ gimn.	zasad. zaw.	średnie\ pomat.\ polic.	licencjat\ wyższe
nielegalne organizowanie adopcji dzieci	80%	78%	83%	84%
wykorzystanie drugiej osoby do świadczenia usług seksualnych	81%	77%-	81%	87%
przemyt ludzi przez granicę	80%	78%	78%	81%
handel narządami ludzkimi	76%	77%	75%	85%
zmuszanie nieletnich dziewczynek do małżeństwa	70%	67%-	71%	88%
zmuszanie do pracy	71%	68%	70%	78%
wykorzystanie do żebractwa	63%	63%	61%	73%
niewolnictwo domowe	56%	59%	57%	66%
wykorzystanie do popełniania przestępstw	57%	57%	57%	66%
wykorzystanie do pobierania świadczeń socjalnych\kredytów bankowych	41%	43%	45%	45%
Baza	**174**	**343**	**360**	**124**

** Odsetki nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mogli wskazać kilka odpowiedzi*

Jakie są Pana(i) zdaniem najczęściej występujące formy wykorzystania dzieci do 18 roku życia, które padły ofiarą handlu ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

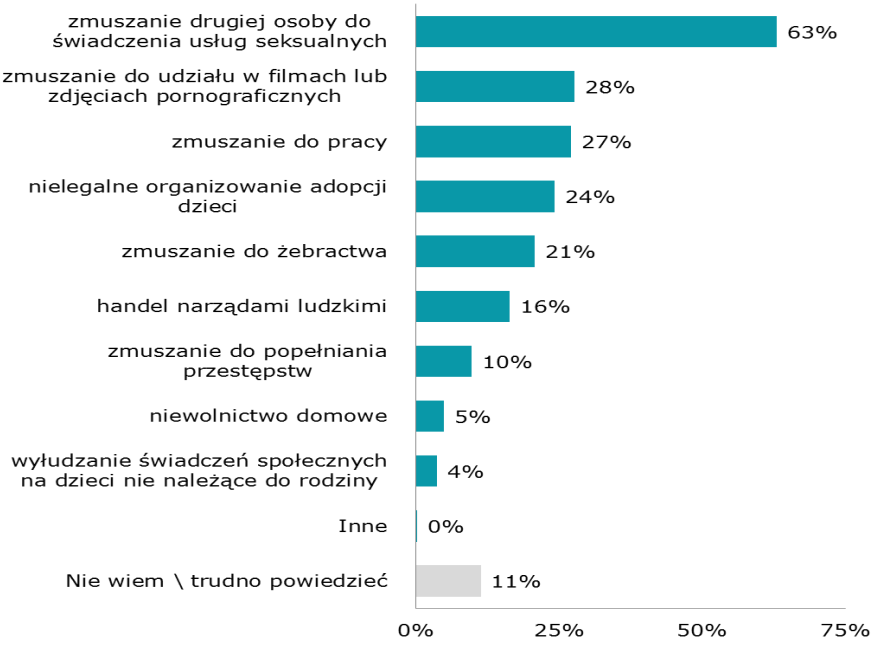

Ryzyko stania się ofiarą handlu ludźmi

Według 72% badanych to kobiety są przede wszystkim narażone na stanie się ofiarami handlu ludźmi. Tylko co piąta osoba uznaje, że płeć nie ma znaczenia.

Jeśli chodzi o wiek to, zdaniem Polaków, najbardziej zagrożone handlem ludźmi są nastolatki (30%) i małe dzieci (29%), najmniej zaś osoby po 50 roku życia. Według jednej czwartej badanych wiek nie jest istotny.

Kto Pana(i) zdaniem jest bardziej narażony na stanie się ofiarą handlu ludźmi, kobiety czy mężczyźni?
Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

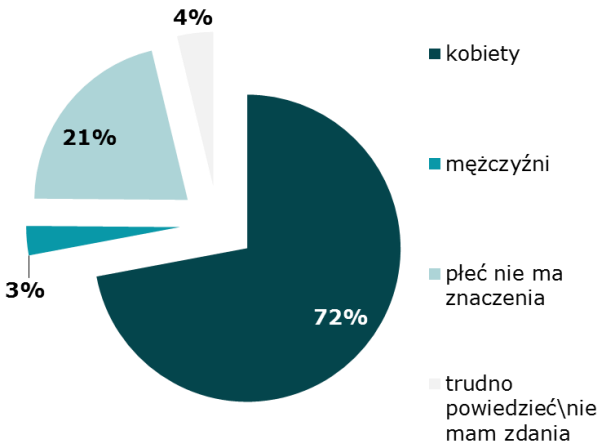

Kto, Pana(i) zdaniem, jest najbardziej narażony na stanie się ofiarą handlu ludźmi?
Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

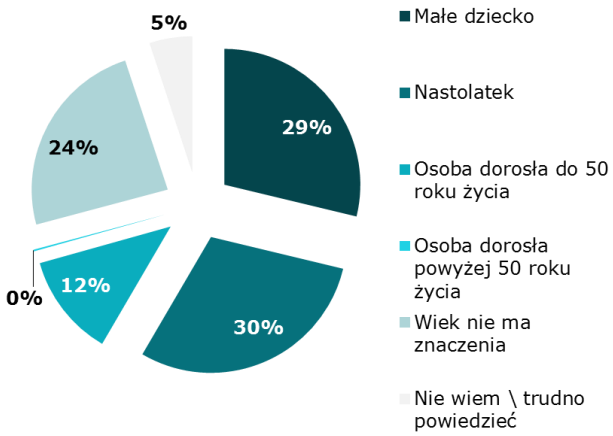

Kontakt z przypadkiem handlu ludźmi

Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z sytuacjami w których znana Panu(i) osoba skorzystała z:
Moduł 1 i 2, N=2005

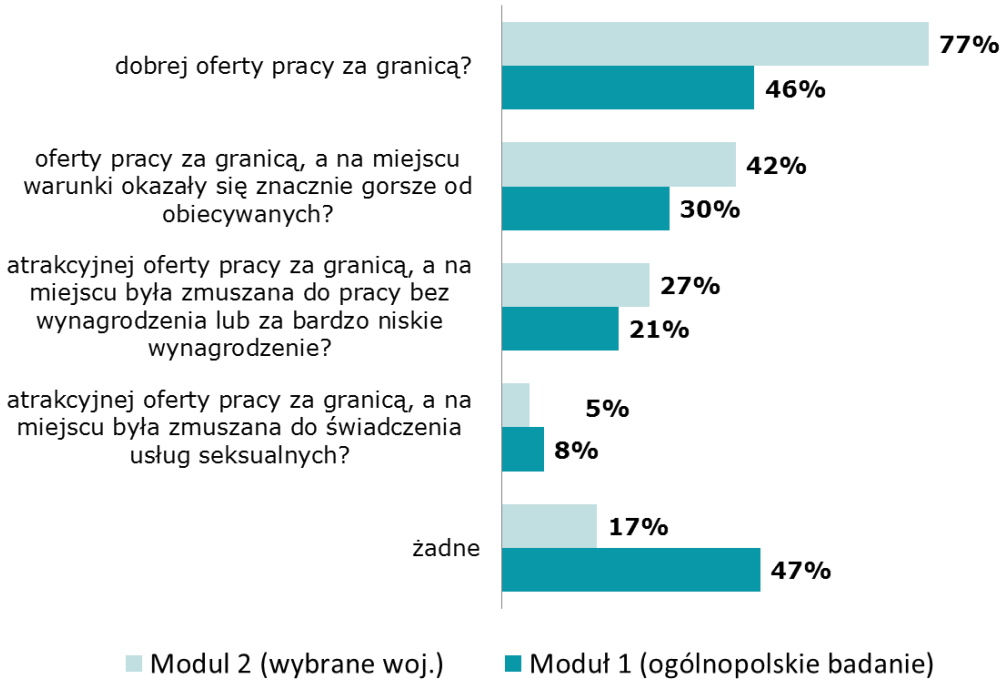

Wśród młodzieży ankietowanej w trzech wybranych województwach 77% badanych zna osobiście przypadek osoby, która odpowiedziała na atrakcyjną ofertę pracy za granicą. Ponad dwie piąte (42%) z nich zna osobę, która skorzystała z takiej atrakcyjnej oferty, a na miejscu warunki okazały się znacznie gorsze od obiecywanych. Ponad jedna czwarta (27%) zna osoby, które były zmuszane do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie a 5% zna kogoś, kto był na miejscu zmuszany do świadczenia usług seksualnych.

W badaniu ogólnopolskim te odsetki były nieco niższe. Niecała połowa skorzystała z dobrej oferty pracy. Niemal jedna trzecia zna osoby, które skorzystały z ofert, w których warunki oferowane na miejscu okazały się znacznie gorsze od obiecywanych.

W badaniu ogólnopolskim 8% badanych zna osobę, która za granicą była zmuszana do świadczenia usług seksualnych.

W badaniu ogólnopolskim zauważalne są znaczne różnice w odsetkach osób znających kogoś, kto padł ofiarą handlu ludźmi, w zależności od województwa, które zamieszkują.

Najwyższy odsetek osób znających kogoś, kto był zmuszany do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie jest w województwach: dolnośląskim i śląskim oraz podkarpackim.

Odsetek osób znających kogoś, kto skorzystał z atrakcyjnej pracy, a na miejscu był zmuszany do świadczenia usług seksualnych jest najwyższy w województwach: zachodniopomorskim, podkarpackim oraz śląskim.

Wśród osób w wieku 18-25 z województw: opolskiego, warmińsko-mazurskiego i lubuskiego zauważalny jest:

- Wzrost wiedzy o nierzetelnych ofertach wraz z wiekiem respondentów.
- Ponadto to mężczyźni częściej niż kobiety znają kogoś, kto skorzystał z oferty pracy za granicą a na miejscu warunki były znacznie gorsze od obiecywanych.
- Odsetek osób znających kogoś, kto był zmuszany do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie jest najwyższy w podregionach: ełckim i olsztyńskim oraz gorzowskim i zielonogórskim.
- Odsetek osób znających kogoś, kto skorzystał z atrakcyjnej pracy a na miejscu był zmuszany do świadczenia usług seksualnych jest najwyższy w podregionach: gorzowskim i ełckim.

Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z sytuacjami w których znana Panu(i) osoba skorzystała z:
Moduł 2 (badanie w wybranych województwach) N=1005

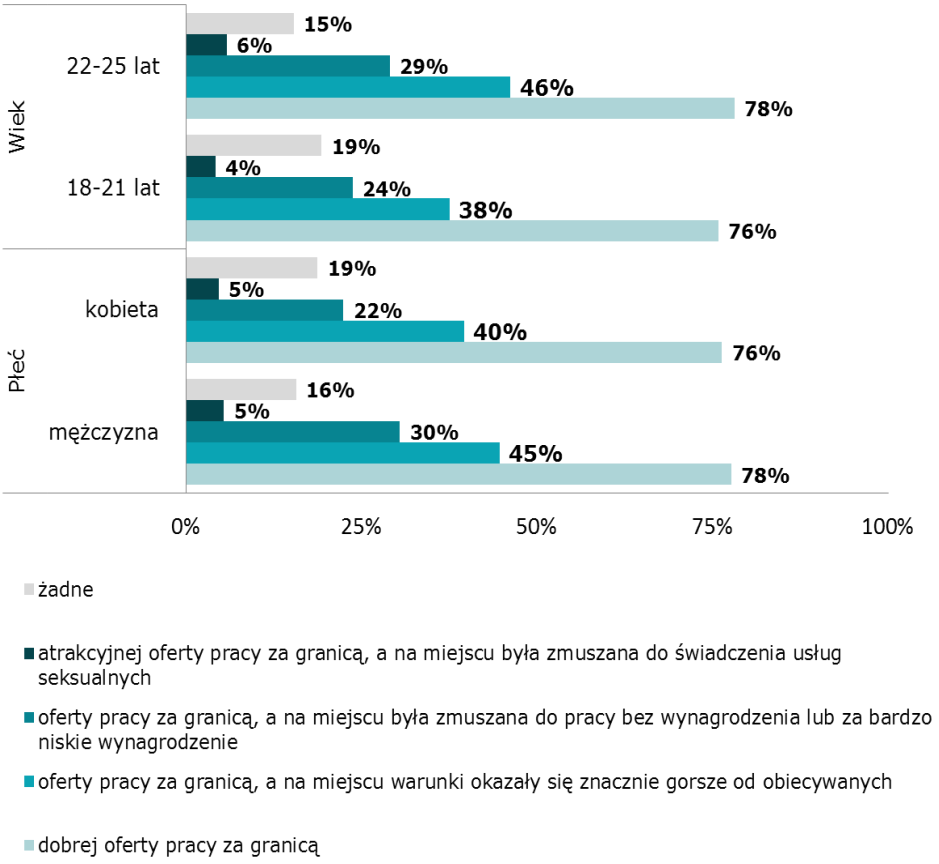

Czy znana osoba skorzystała z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu była zmuszana do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie?
(Moduł 1 w podziale na województwa)

Województwo	Tak	Nie	Suma
dolnośląskie	33%	67%	100%
kujawsko-pomorskie	29%	71%	100%
lubelskie	17%	83%	100%
lubuskie	32%	68%	100%
łódzkie	13%	87%	100%
małopolskie	12%	88%	100%
mazowieckie	11%	89%	100%
opolskie	18%	82%	100%
podkarpackie	30%	70%	100%
podlaskie	28%	72%	100%
pomorskie	7%	93%	100%
śląskie	31%	69%	100%
świętokrzyskie	19%	81%	100%
warmińsko-mazurskie	29%	71%	100%
wielkopolskie	12%	88%	100%
zachodniopomorskie	27%	73%	100%
Ogółem	**24%**	**76%**	**100%**

Czy znana osoba skorzystała z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu była zmuszana do świadczenia usług seksualnych?
(Moduł 1 w podziale na województwa)

Województwo	Tak	Nie	Suma
dolnośląskie	9%	91%	100%
kujawsko-pomorskie	8%	92%	100%
lubelskie	0%	100%	100%
lubuskie	8%	92%	100%
łódzkie	7%	93%	100%
małopolskie	2%	98%	100%
mazowieckie	7%	93%	100%
opolskie	2%	98%	100%
podkarpackie	14%	86%	100%
podlaskie	11%	89%	100%
pomorskie	2%	98%	100%
śląskie	13%	87%	100%
świętokrzyskie	6%	94%	100%
warmińsko-mazurskie	5%	95%	100%
wielkopolskie	5%	95%	100%
zachodniopomorskie	19%	81%	100%
Ogółem	6%	94%	100%

Czy znana osoba skorzystała z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu była zmuszana do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie?
(Moduł 2 w podziale na podregiony)

Podregion	Tak	Nie	Baza
gorzowski	30%	70%	110
zielonogórski	31%	69%	175
nyski	14%	86%	120
opolski	19%	81%	160
elbląski	26%	74%	189
ełcki	33%	67%	90
olsztyński	34%	66%	161
Suma	**27%**	**73%**	**1005**

Czy znana osoba skorzystała z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu była zmuszana do świadczenia usług seksualnych?
(Moduł 2 w podziale na podregiony)

Podregion	Tak	Nie	Baza
gorzowski	16%	84%	110
zielonogórski	4%	96%	175
nyski	3%	98%	120
opolski	2%	98%	160
elbląski	1%	99%	189
ełcki	11%	89%	90
olsztyński	5%	95%	161
Suma	**5%**	**95%**	**1005**

Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami o sytuacjach w których ktoś skorzystał z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu był zmuszany do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie?

(Moduł 1 i 2) *N=2010*

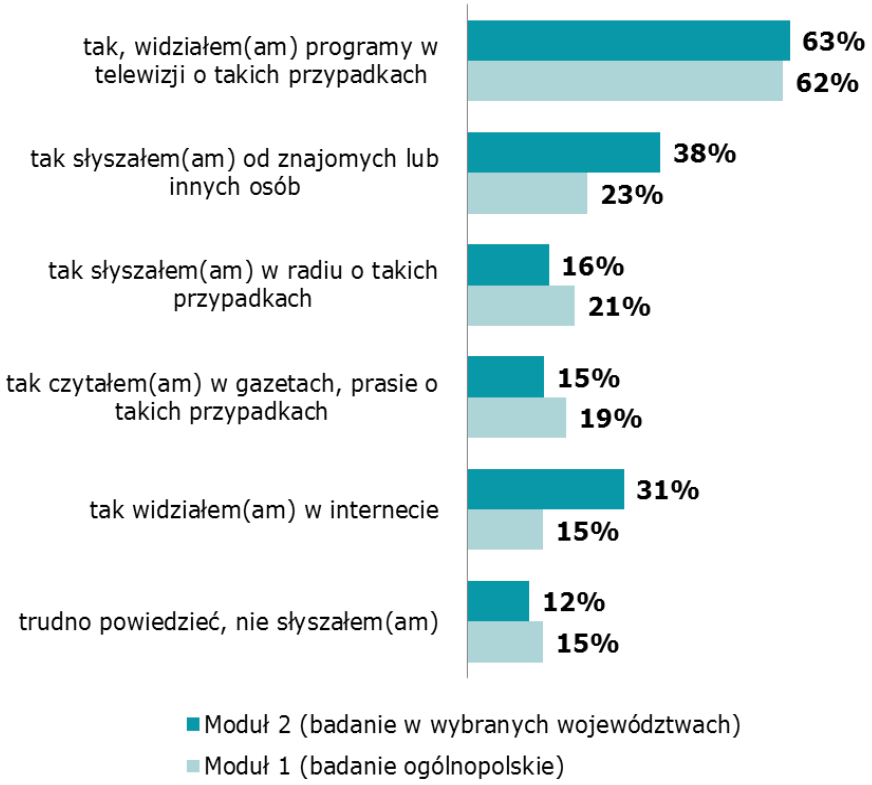

Ponad 60% badanych widziało program w telewizji o przypadkach osób, które odpowiedziały na atrakcyjną ofertę pracy za granicą, a na miejscu warunki okazywały się znacznie gorsze od obiecywanych. Niemal co piąty słyszał o takich przypadkach w radio, tylko niewiele mniej czytało o nich w gazetach. Ponadto niemal co trzeci badany z obszaru trzech wybranych województw i 15% respondentów z badania ogólnopolskiego spotkało się z opisem takiego przypadku w Internecie.

Programy telewizyjne o osobach zmuszanych do prostytucji widziało ponad 60% badanych. Z programami radiowymi zetknęło się 11% z próby ogólnopolskiej i 16% z badania w wybranych województwach. W gazetach o takich przypadkach czytało 11% badanych w module ogólnopolskim i 18% respondentów z terenu trzech województw objętych badaniem.

Z przypadkami zmuszania do pracy lub prostytucji Polacy stykają się przede wszystkim za pośrednictwem mediów. Osobiście znają lub dowiadują się od znajomych przede wszystkim o wyjazdach do pracy za granicą.

Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z informacjami o sytuacjach w których ktoś skorzystał z atrakcyjnej oferty pracy za granicą, a na miejscu był zmuszany do świadczenia usług seksualnych?

Moduły 1 i 2, N=2010

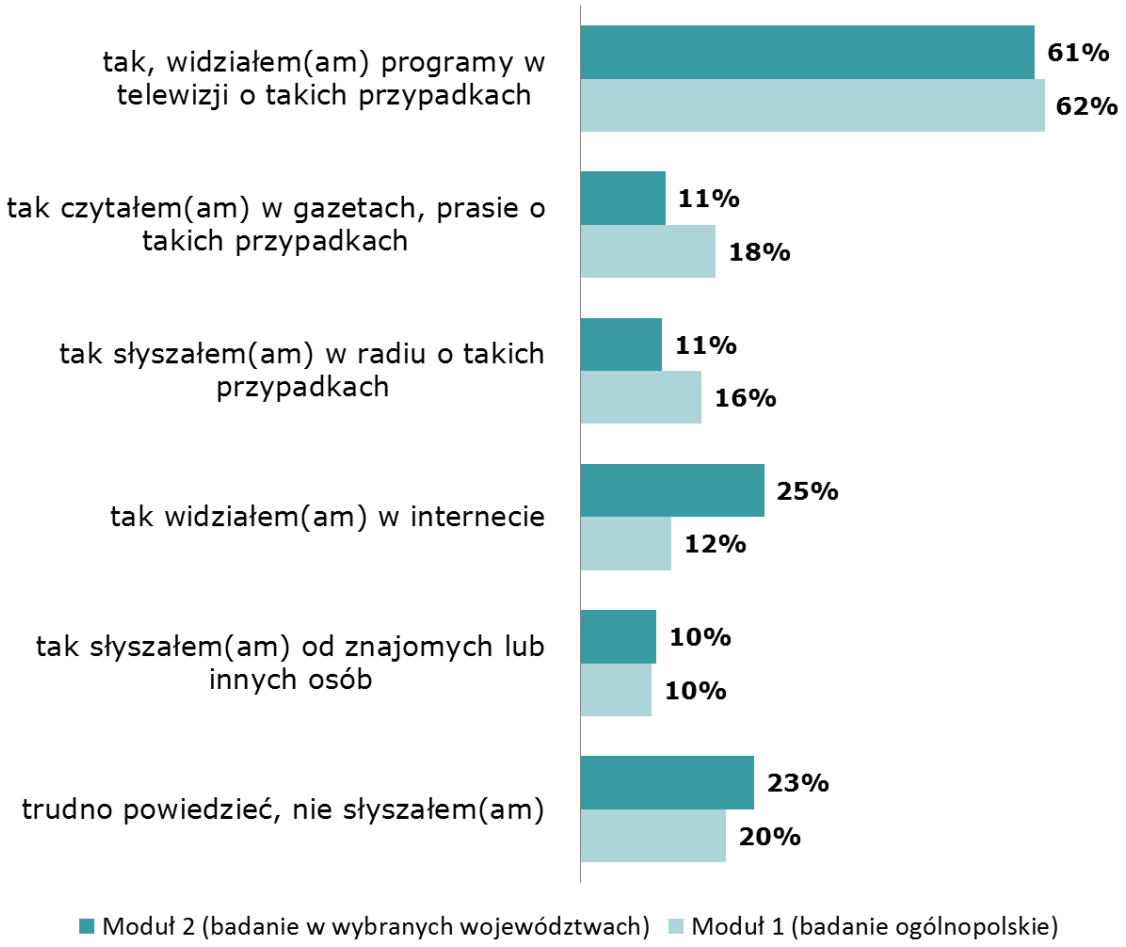

Kontakt z przypadkiem handlu ludźmi

Wiele osób podejmuje pracę za granicą, w tym również cudzoziemcy w Polsce. Jednocześnie niektóre z tych osób wprowadzane są w błąd co do rodzaju lub warunków pracy i płacy oraz uniemożliwia im się zmianę pracy bądź powrót do kraju. Czy Pana(i) zdaniem, osoby te:

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie), N=1005

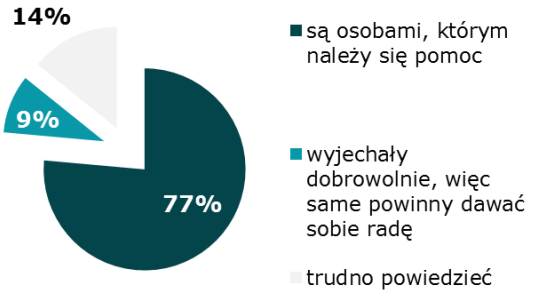

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

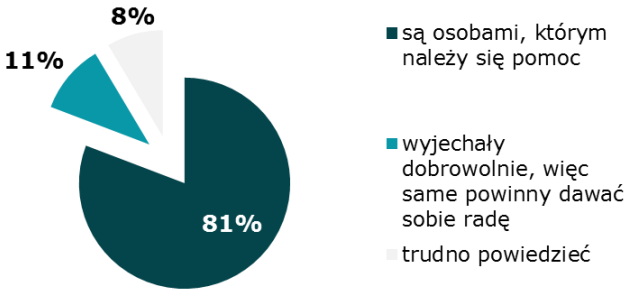

Miesięczny dochód netto gospodarstwa (w zł)

Stwierdzenie:	do 2000	2000 - 4000	>4000
są osobami, którym należy się pomoc	70%	76%	81%
wyjechały dobrowolnie, więc same powinny dawać sobie radę	14%	9%	8%
trudno powiedzieć	16%	16%	11%
Baza (N=)	**196**	**467**	**342**

Miesięczny dochód netto gospodarstwa (w zł)

Stwierdzenie:	do 2000	2000 - 4000	>4000
są osobami, którym należy się pomoc	77%	87%	73%
wyjechały dobrowolnie, więc same powinny dawać sobie radę	11%	7%-	16%
trudno powiedzieć	11%	5%-	11%
Baza (N=)	**88**	**255**	**126**

Zdaniem zdecydowanej większości badanych w obu modułach osoby, które wyjechały do pracy za granicą i zostały wprowadzone w błąd co do rodzaju i warunków pracy i którym uniemożliwia się powrót do kraju, **są ofiarami, którym należy się pomoc.**

Mężczyźni są częściej skłonni uważać, że osoby, które stały się ofiarami handlu ludźmi wyjechały dobrowolnie i **powinny dawać sobie radę sami**.

Wiele osób podejmuje pracę za granicą, w tym również cudzoziemcy w Polsce. Jednocześnie niektóre z tych osób wprowadzane są w błąd co do rodzaju lub warunków pracy i płacy oraz uniemożliwia im się zmianę pracy bądź powrót do kraju. Czy Pana(i) zdaniem, osoby te:

Moduły 1 i 2, N=2010

Stwierdzenie:	Moduł 2 (badanie w wybranych województwach)				Moduł 1 (badanie ogólnopolskie)								
	PŁEĆ		WIEK (w latach)		PŁEĆ		WIEK (w latach)						
	M	K	18-21	22-25	M	K	15-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat +
są osobami, którym należy się pomoc	78%	84%	81%	81%	74%	78%	62%	74%	78%	83%	76%	75%	74%
wyjechały dobrowolnie, więc same powinny dawać sobie radę	13%	8%	9%	12%	12%	7%	13%	13%	8%	8%	8%	10%	11%
trudno powiedzieć	9%	8%	10%	7%	14%	14%	26%	12%	15%	9%	16%	15%	15%
Baza (N=)	515	490	471	534	487	518	47	98	206	191	155	178	130

Jedynie odpowiednio 11% badanych z wybranych województw i 9 % badanych w badaniu ogólnopolskim uznaje, że ofiary powinny same dawać sobie radę, ponieważ wyjechały dobrowolnie.

Najmłodsi (15-17 lat) rzadziej są zdania, że osobom, które wyjechały do pracy za granicę i jednocześnie zostały wprowadzone w błąd co da warunków pracy należy się pomoc.

W badaniu osób młodych z wybranych województw, to kobiety, częściej niż mężczyźni, uznawały, że ofiarom handlu ludźmi należy się pomoc. Tak znaczna różnica nie pojawiła się już jednak w badaniu ogólnopolskim.

Opinie o występowaniu handlu ludźmi w Polsce

Czy Pana(i) zdaniem w Polsce mają miejsce przypadki handlu ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie), N=1005

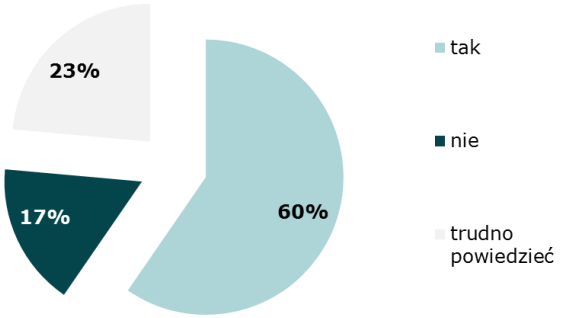

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

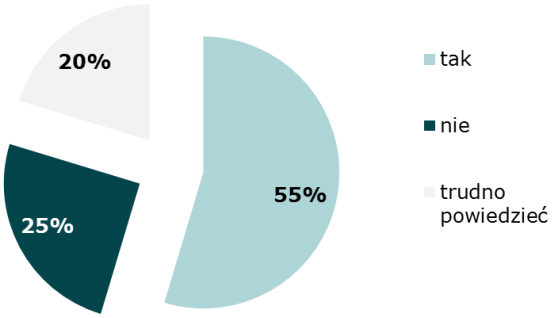

Ponad połowa Polaków (60%) uważa, że w Polsce zdarzają się przypadki handlu ludźmi. Osoby badane w wybranych województwach nieco rzadziej (55%) udzielały odpowiedzi twierdzącej. Wynik do pewnego stopnia potwierdza przewidywanie, że świadomość problemu handlu ludźmi i zagrożeń z nim związanych jest w tej grupie nieco mniejsza.

Zdaniem trzech piątych badanych, co roku w Polsce ofiarą handlu ludźmi staje się maksymalnie 100 osób. Jedynie 12% badanych uważa, że ich liczba przekracza 1000. Stosunkowo duża grupa badanych (26%) stwierdziła, że przypadki handlu ludźmi praktycznie w Polsce nie występują i rocznie jest ich mniej niż 10.

Ile osób w ciągu roku Pana(i) zdaniem pada ofiarą handlu ludźmi w Polsce?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie), N=1005

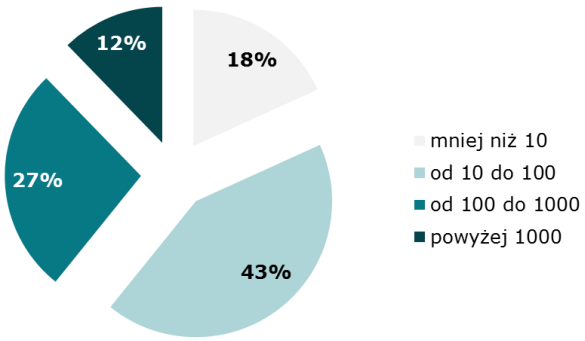

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

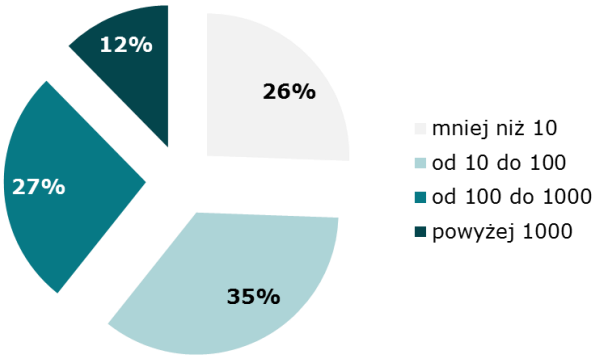

Jak ocenia Pan(i) skalę zjawiska handlu ludźmi w Polsce na przestrzeni ostatnich 10 lat:

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie), N=1005

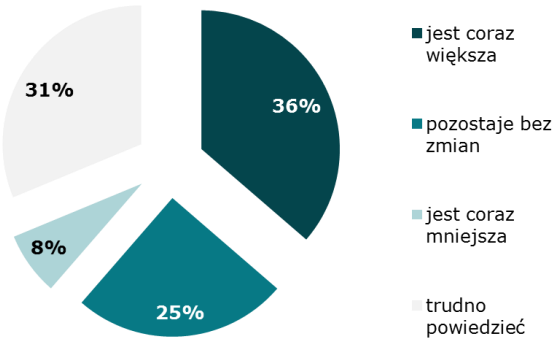

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

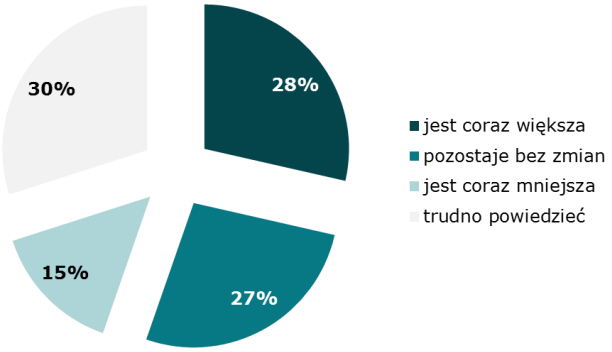

Różnice pomiędzy opiniami badanymi w całej Polsce i opiniami osób młodych z wybranych województw są stosunkowo niewielkie. W pierwszej grupie mniej osób wskazało najmniejszy przedział, a więcej uznało, że występuje od 10 do 100 przypadków rocznie.

Ponad połowa badanych uważa, że ofiar handlu ludźmi w Polsce przybywa na przestrzeni ostatnich 10 lat lub liczba ta utrzymuje się na tym samym poziomie.

Niemal co trzeci ankietowany wie o handlu ludźmi na tyle mało, że nie odpowiada na pytanie o tendencje zjawiska na przestrzeni ostatnich 10 lat.

Według co drugiego respondenta (52%) to Polacy są tymi, którzy są najbardziej narażeni na stanie się ofiarą handlu ludźmi na terenie innych krajów. Odsetek badanych, którzy uważają w ten sposób podwoił się od 2010 roku.

Mniej, bo 14% badanych biorących udział w pomiarze ogólnopolskim, uważa, że na ten proceder bardziej narażeni są obywatele innych krajów na terenie Polski niż Polacy za granicą. Natomiast tylko 6% ankietowanych wskazuje, że ofiarami handlu ludźmi najczęściej stają się Polacy na terenie Polski.

Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzić można, że ponad połowa Polaków uznaje, że handel ludźmi nie jest problemem marginalnym, uważając jednocześnie, że skala tego zjawiska jest ograniczona i nie przyjmuje znaczących rozmiarów.

Kto jest Pana(i) zdaniem bardziej narażony na znalezienie się w sytuacji ofiary handlu ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie), N=1005

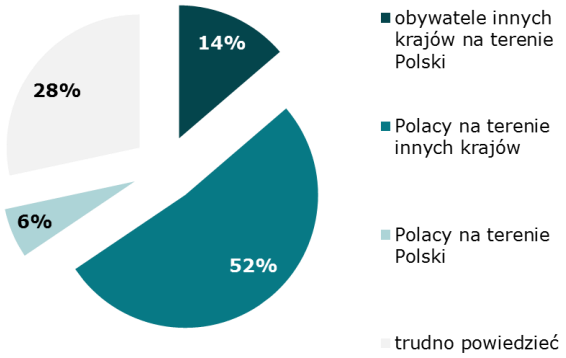

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

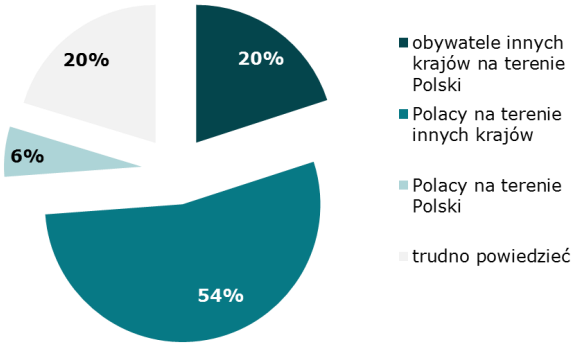

Kontakt z cudzoziemcami — ofiarami handlu ludźmi w Polsce

Kontakt z przypadkami cudzoziemców — ofiar handlu ludźmi

Moduł 1 i 2, N=2010

Stwierdzenie:	Czy zetknął(ęła) się Pani z sytuacjami, że w Polsce obywatele innych krajów byli...						Czy zestknął(ęła) się Pan(i) z sytuacjami, że...	
	...zmuszani do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie?		...zmuszani do żebrania?		...zmuszani do prostytucji?		...ktoś zawarł związek małżeński za pieniądze w celu umożliwienia mu uzyskania prawa pobytu w Polsce?	
	Moduł 1	Moduł 2	Moduł 1	Moduł 2	Moduł 1	Moduł 2	Moduł 1	Moduł 2
tak, znam osobiście przypadek takiej osoby	9%	9%	9%	13%	4%	4%	5%	4%
tak, widziałem(am) programy w telewizji o takich przypadkach	49%	50%	44%	43%	53%	51%	48%	48%
tak słyszałem(am) w radiu o takich przypadkach	11%	7%	11%	5%	12%	8%	11%	7%
tak czytałem(am) w gazetach, prasie o takich przypadkach	13%	10%	12%	7%	14%	9%	11%	7%
tak widziałem(am) w internecie	9%	20%	8%	14%	9%	21%	7%	16%
tak słyszałem(am) od znajomych lub innych osób	12%	13%	12%	11%	10%	9%	9%	12%
trudno powiedzieć, nie słyszałem(am)	34%	30%	35%	34%	32%	29%	35%	34%
Baza	**1005**	**1005**	**1005**	**1005**	**1005**	**1005**	**1005**	**1005**

Niewielu Polaków osobiście zetknęło się z przypadkami cudzoziemców, którzy padli ofiarą handlu ludźmi w Polsce.

Najwięcej osób, zarówno w badaniu ogólnopolskim, jak i w wybranych województwach deklaruje, że osobiście zna przypadki osób zmuszanych do pracy bez wynagrodzenia lub za bardzo niskie wynagrodzenie (9%) oraz osób zmuszanych do żebrania (9 i 13%). Zdecydowanie więcej niż w przypadku zmuszania do prostytucji (4%) i małżeństwa (4 i 5%)

Wśród osób młodych z wybranych województw, nieco wyższy jest odsetek takich, które twierdzą, że miały osobisty kontakt z cudzoziemcami zmuszanymi do żebrania.

Połowa badanych zna przypadki cudzoziemców będących ofiarami handlu ludźmi w Polsce z programów telewizyjnych.

Źródła informacji o handlu ludźmi

Najważniejszym źródłem informacji o handlu ludźmi jest telewizja. Wskazało na nią odpowiednio 80% badanych w module 1 i 71% badanych w module 2.

W dalszej kolejności wskazywane są to:

- gazety i czasopisma (moduł 1 - 22% i Moduł 2 - 27%),
- radio (16 % - moduł 1 i 22% - moduł 2),
- Internet (21% - moduł 1 i 41% - moduł 2),
- rozmowy z innymi ludźmi (19% - moduł 1 i 24% - Moduł 2).

Jedynie 6% ogółu badanych w module 1 i 3% w module 2 stwierdza, że w ogóle nie interesuje się tematem handlu ludźmi.

Dla wszystkich respondentów niezależnie od płci, wieku czy wykształcenia telewizja jest najważniejszym źródłem informacji o handlu ludźmi.

Osoby w wieku 18-25 lat z województw: opolskiego, lubuskiego i warmińsko-mazurskiego zdecydowanie częściej zasięgają informacji niż ogół respondentów w badaniu ogólnopolskim.

Internet jest bardzo ważnym źródłem wiedzy na ten temat dla młodych osób, choć także z pozostałych źródeł korzystają one zdecydowanie częściej niż ogół.

Skąd ma Pani informacje o handlu ludźmi?

Moduł 1 i 2, N=2010

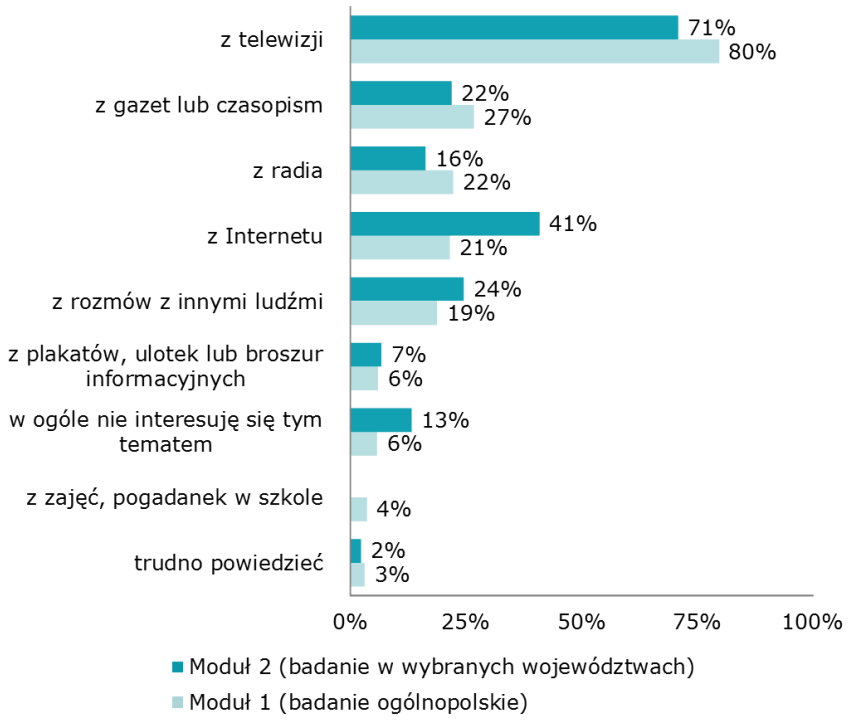

Jak powinno się reagować na przypadki handlu ludźmi?

Instytucje, działające przeciwko handlowi ludźmi

Niemal dwie trzecie Polaków uważa, że instytucjami właściwymi do udzielenia pomocy są, przede wszystkim, Policja, Straż Granicza lub prokuratura (65%). Jest to wynik wyższy o 4% w stosunku do 2010 roku. W konsulacie RP szukałaby pomocy niemal połowa badanych. Organizacje pozarządowe wymienia 25% respondentów, kolejne 15% wskazuje na pomoc społeczną, a dalsze 13% na Kościół lub organizacje religijne.

Osoby w wieku 25-34 i 35-44 lata znacznie częściej niż inne grupy wiekowe wskazywały konsulat (odpowiednio 57 i 56%), natomiast odsetek osób w przedziale wiekowym 15-17 lat, które uznały że pomoc można znaleźć w konsulacie był znacznie niższy niż wśród ogółu badanych. W tej grupie wskazało go zaledwie 19% osób.

Najwięcej osób, które nie wskazywały żadnej z wymienionych instytucji (odpowiedź „trudno powiedzieć") było wśród respondentów w wieku 15-17 lat i w grupie powyżej 65 lat. Osoby w wieku 15-17 rzadziej wskazywały również organizacje pozarządowe jako miejsce, w którym można znaleźć pomoc.

Gdzie ofiara handlu ludźmi może uzyskać pomoc?

Moduł 1 i 2, N=2010

Większość Polaków ma świadomość istnienia organizacji pomagających ofiarom handlu ludźmi, jednak zaledwie połowa potrafi je wskazać.

Zdecydowanie najbardziej rozpoznawalną organizacją, kojarzoną z obszarem handlu ludźmi jest ITAKA. Organizacje faktycznie wspierające ofiary handlu ludźmi w Polsce uplasowały się znacznie niżej: 15% wymienia **CARITAS** a 11% - **Fundację La Strada.** Najrzadziej wymieniane są: Fundacja Dzieci Niczyje (5%) i Międzynarodowa Organizacja do Spraw Migracji (3%).

Połowa badanych potrafi wymienić nazwę polskiej lub międzynarodowej organizacji pomagającej ofiarom handlu ludźmi. W roku 2010 potrafiło to zrobić 32% badanych.

Czy, Pana(i) zdaniem, istnieją w Polsce organizacje, które udzielają pomocy ofiarom handlu ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

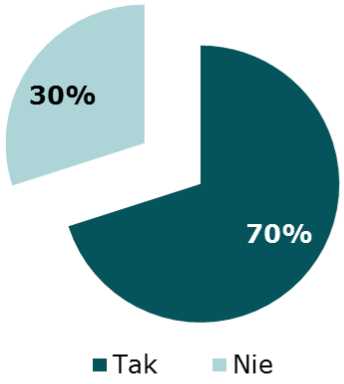

Proszę wymienić nazwy znanych Panu(i) polskich i międzynarodowych organizacji zajmujących się pomocą ofiarom handlu ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

** Pytanie otwarte, odpowiedzi z odsetkiem min. 3%*

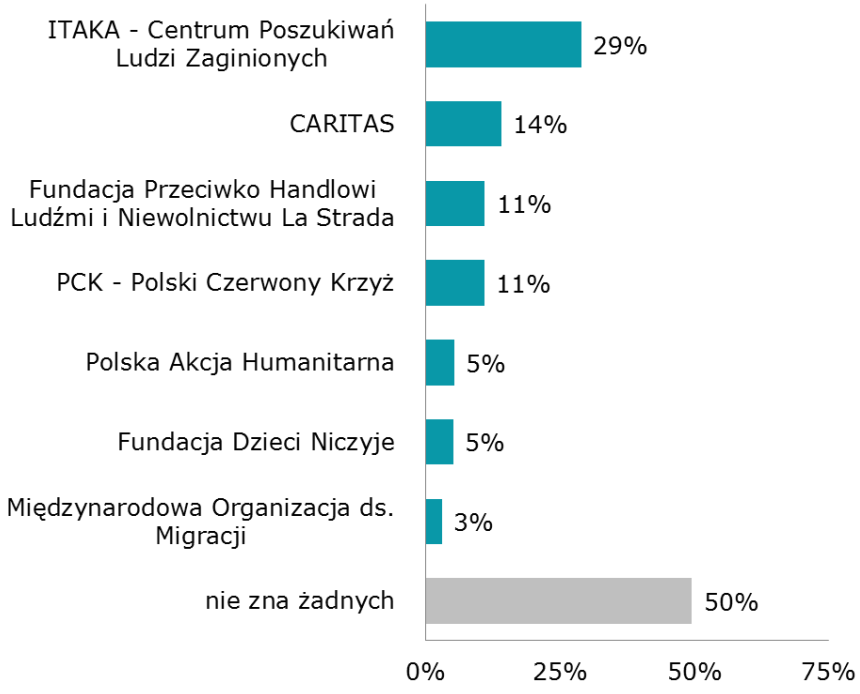

Jedynie 9% badanych słyszało o Krajowym Centrum Interwencyjno–Konsultacyjnym dla Ofiar Handlu Ludźmi.

Rozpowszechnianiem informacji na temat handlu ludźmi, zdaniem 63% badanych, powinny zajmować się media. Nieco mniej niż połowa uważa, że powinny to robić również policja, straż graniczna i prokuratura. Nieco ponad jedna czwarta twierdzi, że to zadanie instytucji rządowych.

Czysłyszał(a) Pan(i) o Krajowym Centrum Interwencyjno - Konsultacyjnym dla Ofiar Handlu Ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

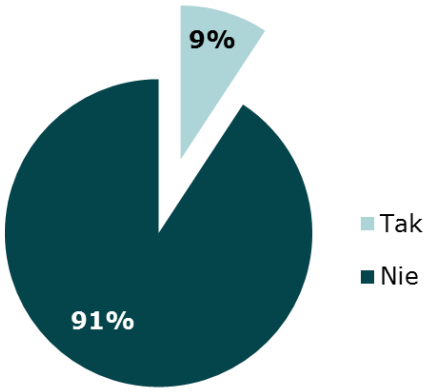

Kto, jakie instytucje, Pana(i) zdaniem, powinny się zajmować rozpowszechnianiem informacji na temat handlu ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

** Pytanie otwarte, odpowiedzi z odsetkiem min. 3%*

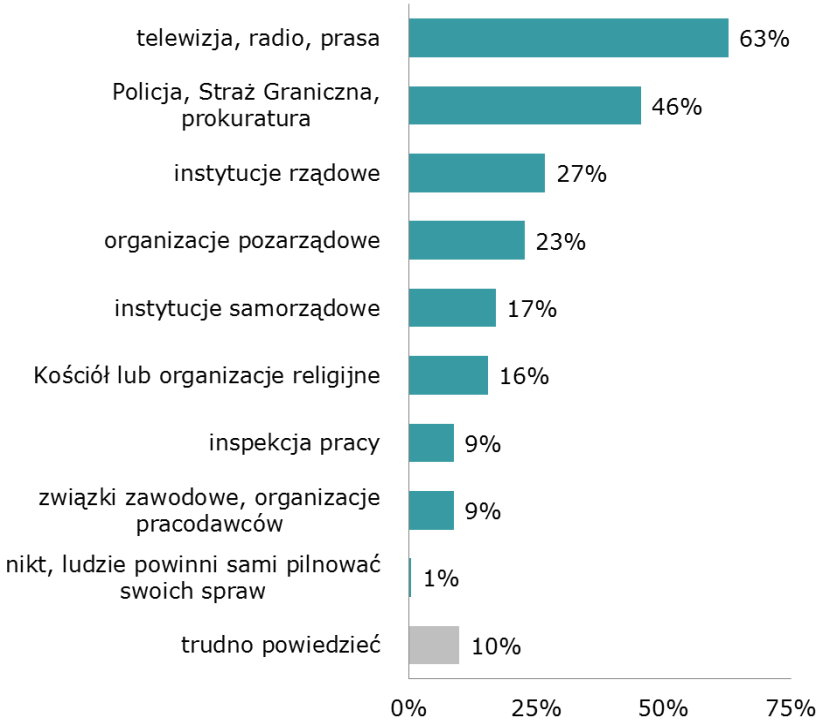

Kto, jakie instytucje, Pana(i) zdaniem, powinny się zajmować zwalczaniem przestępstwa handlu ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

Kto, jakie instytucje, Pana(i) zdaniem, powinny się zajmować pomocą ofiarom handlu ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

Zwalczanie handlu ludźmi to, zdaniem Polaków, **przede wszystkim zadanie Policji,** Straży Granicznej i prokuratury (76%). Jedna trzecia badanych uważa, że to zadanie należy do instytucji rządowych (33 %). Co czwarty badany wskazuje na media: telewizję, prasę, radio, a co piąty na organizacje pozarządowe.

Pomocy ofiarom handlu ludźmi powinna udzielać, w opinii badanych, Policja, Straż Graniczna i prokuratura (65%). Zdaniem 42% badanych, to zadanie instytucji rządowych. Jedna trzecia pytanych uważa, że w pomoc powinny włączyć się także organizacje pozarządowe.

We wszystkich trzech obszarach (zwalczanie, pomoc ofiarom i rozpowszechnianie informacji) Polacy najwyższe oczekiwania mają wobec mediów, organów ścigania, instytucji rządowych oraz organizacji pozarządowych.

Biorąc pod uwagę wyłącznie zwalczanie przestępstwa i pomoc ofiarom, respondenci uznali, że najważniejszą rolę powinny odgrywać Policja, Straż Graniczna i prokuratura. Podmioty te były wskazywane znacznie częściej niż pozostałe.

Najmniej badanych oczekiwało reakcji od takich podmiotów i organizacji jak inspekcja pracy, związki zawodowe, Kościół i inne organizacje religijne.

Zestawienie odpowiedzi
Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

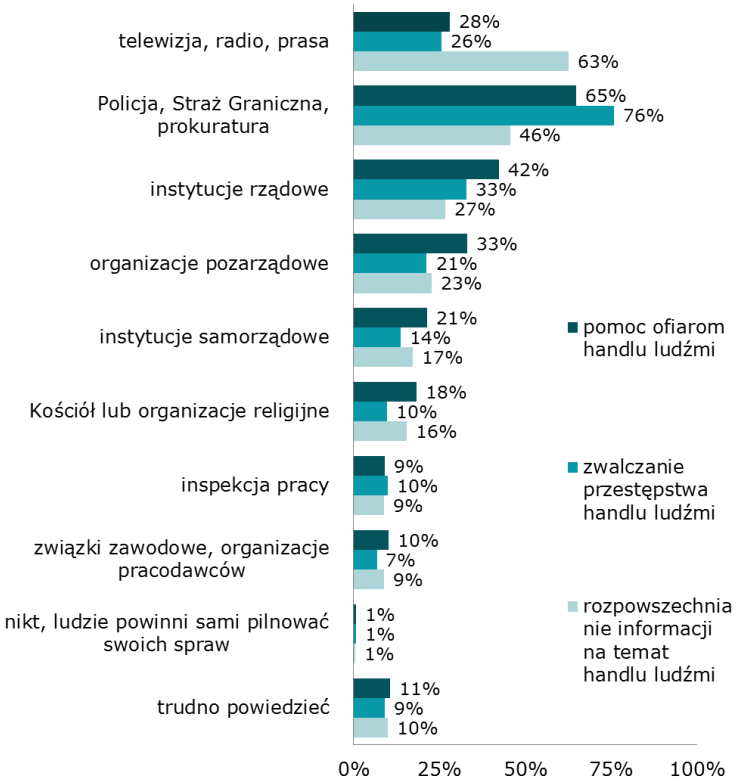

Deklarowana reakcja na handel ludźmi

Ponad połowa Polaków (57%) deklaruje, że gdyby dowiedzieli się, że w ich sąsiedztwie ktoś zmusza inną osobę do pracy, żebrania lub prostytucji, to zawiadomiliby Policję. Jest to o **11% badanych mniej niż w 2010 roku.**

Tylko 8% badanych wybrałoby kontakt z organizacją pozarządową udzielającą pomocy ofiarom handlu a 9% zapytałoby o radę znajomych. Kolejne 9% respondentów wolałoby się nie wtrącać w sprawy innych.

W stosunku do badania w 2010 roku, więcej ankietowanych zdecydowałoby się na pomoc, choć mniej, niż dotychczas wybrałoby zgłoszenie sprawy na Policję.

Co by Pan(i) zrobił(a), gdyby dowiedział(a) się Pan(i), że w Pana(i) sąsiedztwie ktoś zmusza inną osobę do pracy, żebrania czy prostytucji?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

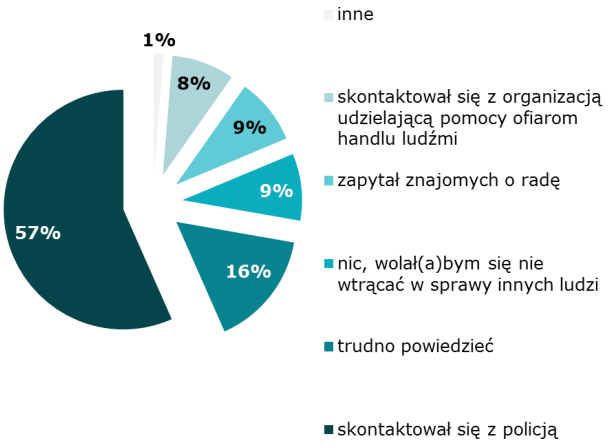

Jaką pomoc Pana(i) zdaniem otrzymać może ofiara handlu ludźmi w Polsce?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

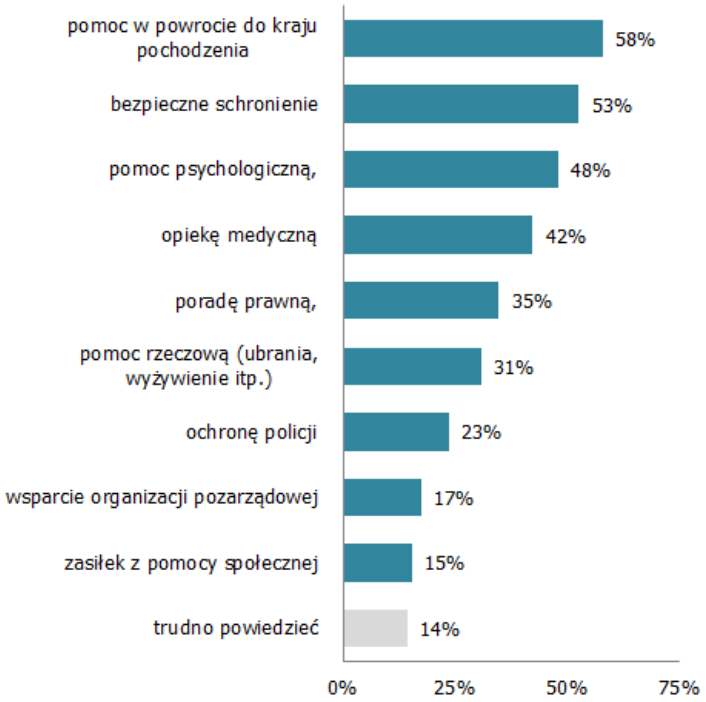

Czy spotkał(a) się Pan(i) w Polsce z następującymi materiałami i informacjami przestrzegającymi przed zjawiskiem handlu ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

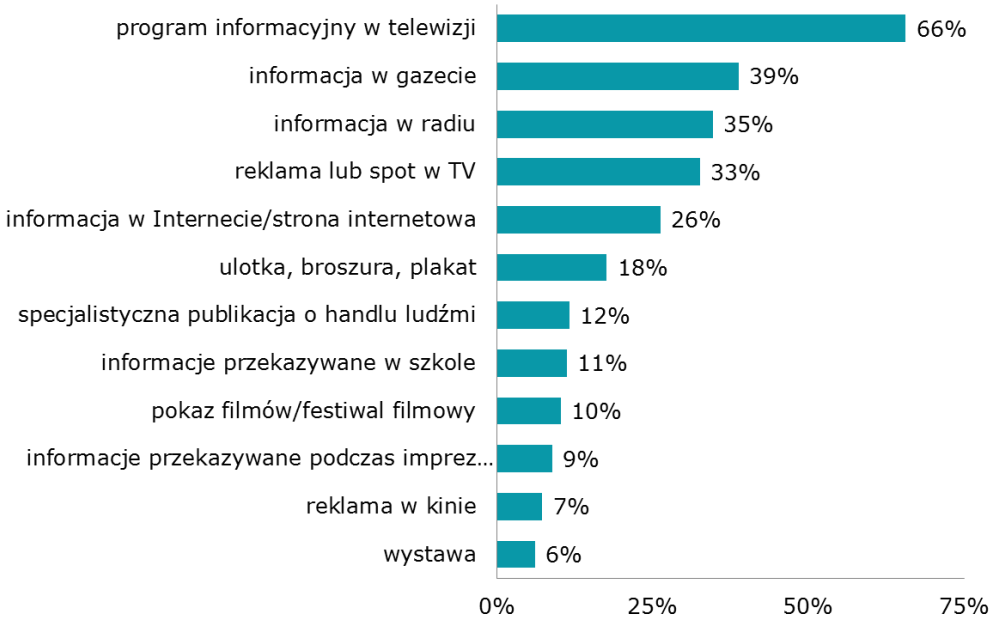

Materiałami informacyjnymi dotyczącymi zjawiska handlu ludźmi, z jakimi spotkali się badani, były najczęściej programy informacyjne w telewizji (66%). W dalszej kolejności pojawiają się:

- informacje w gazecie (39% - **wzrost o 23% w stosunku do roku 2010)**;
- informacje w radio (35%);
- reklama lub spot na ten temat w telewizji. Widziało go 33% badanych;
- informacje w Internecie (26%).

Dodatkowo prawie 1/5 (18%) badanych osób zetknęło się z ulotką broszurą lub plakatem.

Zaledwie 3% osób w badaniu ogólnopolskim było kiedykolwiek uczestnikiem spotkania na temat zjawiska handlu ludźmi.

Czy był(a) Pan(i) osobiście uczestnikiem spotkania na temat zjawiska handlu ludźmi?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

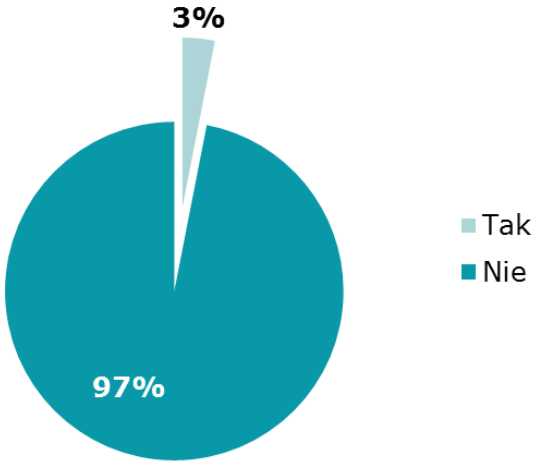

Ilu Polaków podejmuje pracę za granicą i jak jej poszukują?

Podejmowanie pracy za granicą

Zdecydowanie więcej osób badanych w module 2 (18-25 lat) niż osób w module 1 (badanie ogólnopolskie) wyjeżdżało za granicę w ciągu ostatnich 5 lat. Połowa respondentów badania ogólnopolskiego zadeklarowała, że nigdy nie była za granicą. Wśród osób młodych z wybranych województw odsetek ten wyniósł 40%.

Jedynie 12% osób biorących udział w badaniu ogólnopolskim deklaruje, że kiedykolwiek pracowało za granicą.

Wśród osób młodych w wybranych województwach (moduł 2) odsetek ten był znacznie wyższy i wyniósł 22%.

Osoby młode w wybranych województwach charakteryzuje dużo większa skłonność do wyjazdów w celach zarobkowych. Niemal połowa osób w wieku 18-25 z województw: lubuskiego, opolskiego i warmińsko-mazurskiego rozważa możliwość podjęcia pracy za granicą w przyszłości, w porównaniu do zaledwie 29% w części ogólnopolskiej.

Najczęściej wyjeżdżały za granicę osoby ze wsi (19%) najrzadziej z dużych miast. Szczególnym przypadkiem jest Warszawa, gdzie tylko 5% mieszkańców pracowało wcześniej za granicą, co pokazuje ścisły związek z rynkiem pracy i stopą bezrobocia.

Ponad połowa respondentów nie zdecydowałaby się na pracę za granicą na czarno, podobna tendencja dotyczy podejmowania pracy bez znajomości języka kraju, w którym mieliby pracować.

Znaczny rozdźwięk pojawia się między spojrzeniem młodych osób zbadanych w wybranych województwach, a wynikami badania ogólnopolskiego. Młodzi znacznie częściej zdecydowaliby się na pracę za granicą bez kwalifikacji.

Czy był(a) Pan(i) za granicą w ostatnich 5 latach?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie) N=1005

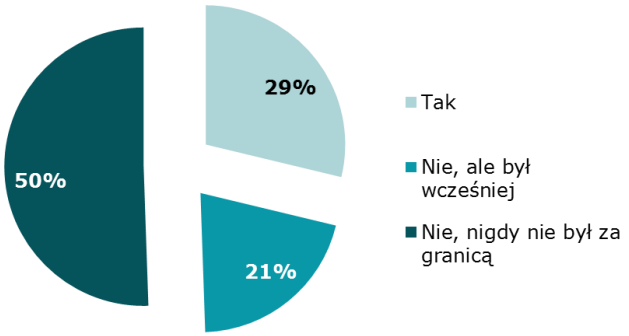

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

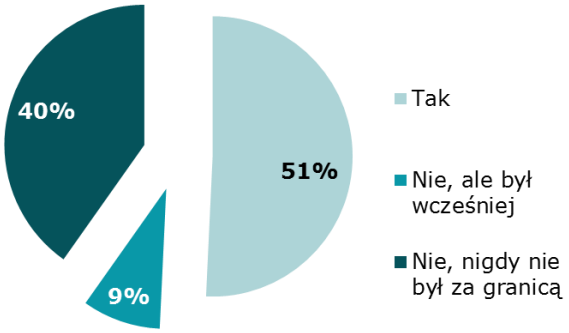

W porównaniu z wynikami badania z 2010 roku zauważalny jest wzrost chęci podjęcia pracy za granicą przy jednoczesnym wzroście niechęci do pracy „na czarno" i bez znajomości języka. Może to świadczyć o wzroście kompetencji Polaków i bardziej realistycznym niż w 2010 roku obrazie europejskich rynków pracy.

Czy kiedykolwiek pracował(a) Pan(i) za granicą?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie), N=1005

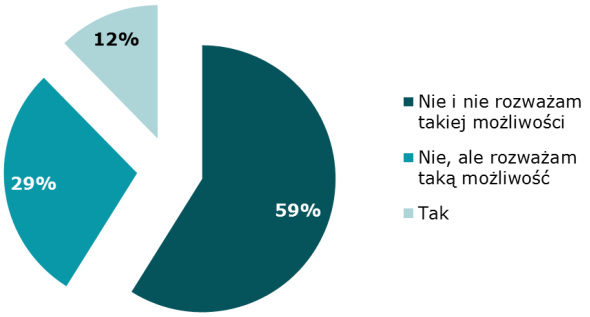

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

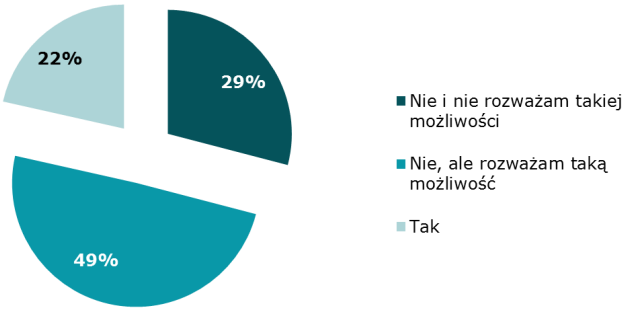

N=2010, według miejsca zamieszkania

Stwierdzenie:	Klasa wielkości miejscowości (w tys. mieszkańców)									Suma
	wieś	miasta do 10	miasta 10-19	miasta 20-49	miasta 50-99	miasta 100-199	miasta 200-499	miasta ponad 500	Warszawa	
Nie i nie rozważam takiej możliwości	43%	38%	42%	41%	55%	39%	62%	58%	52%	44%
Nie, ale rozważam taką możliwość	38%	44%	43%	41%	31%	45%	24%	31%	43%	39%
Tak	19%	18%	16%	18%	13%	15%	15%	11%	5%	17%
Suma	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Baza	846	160	200	221	119	260	89	71	44	2010

Czy zdecydował(a)by się Pan(i) na pracę za granicą na czarno?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie), N=1005

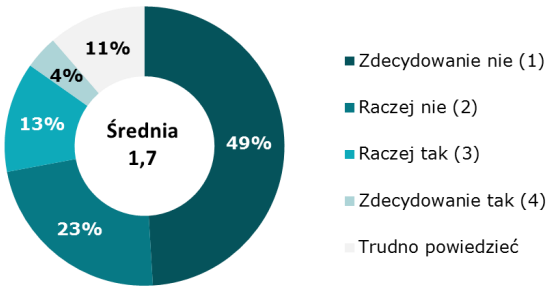

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

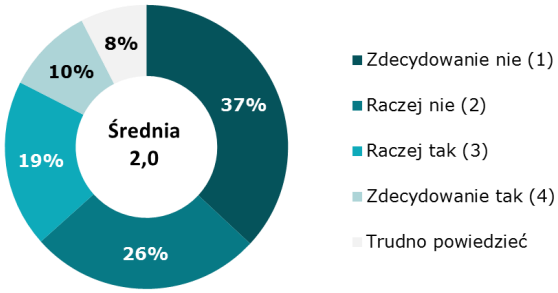

Czy zdecydował(a)by się Pan(i) na pracę za granicą w kraju, którego języka Pan(i) nie zna?

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie), N=1005

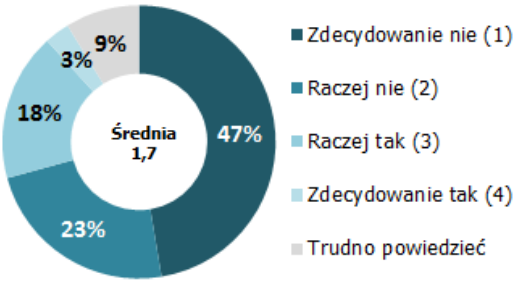

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

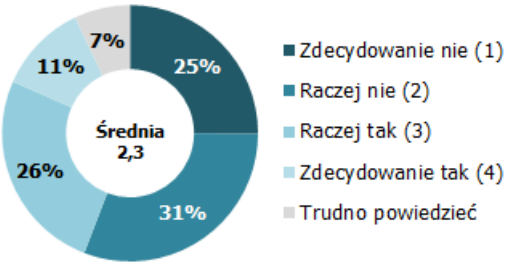

W celu zbadania skłonności do podejmowania działań zwiększających ryzyko znalezienia się w sytuacji wykorzystania zadaliśmy pytanie o to czy osoby badane skorzystałyby z budzącego podejrzenia ogłoszenia. Należy jednak wziąć pod uwagę, że kontekst całego kwestionariusza do pewnego stopnia może sugerować odpowiedź, w związku z czym wyniki nie oddają prawdopodobnie rzeczywistej skali ryzykownych zachowań.

W badaniu ogólnopolskim na wzbudzające podejrzenia ogłoszenie odpowiedziałoby 12% respondentów, o 9% mniej niż w roku 2010.

Moduł drugi badający grupę ryzyka zawierał dwa dodatkowe ogłoszenia, z których jedno stanowiło ofertę nie budzącą zastrzeżeń. Respondenci musieli się więc ustosunkować do trzech ogłoszeń.

Spośród osób badanych w module drugim na pierwsze ogłoszenie (kelnerka/kelner w Anglii) odpowiedziałoby 24%, na drugie (ogłoszenie wiarygodne w którym podano wiele informacji, opiekun/ka osób starszych w Niemczech) 53%, a na trzecie (pracownik przy zbiorach jabłek w Niemczech) 51%.

Wynik pokazuje, że badane w module drugim osoby nie kierują się swoim bezpieczeństwem i nie podejmują wyborów dotyczących ofert pracy za granicą mając na uwadze potencjalne zagrożenia. Wśród osób, które rozważają wyjazd do pracy za granicę oferty nie wymagające kwalifikacji, doświadczenia czy znajomości języków nadal cieszą się dużym powodzeniem

Proszę sobie wyobrazić, że poszukuje Pan(i) pracy za granicą. Czy odpowiedział(a)by Pan(i) na następujące ogłoszenie:

Kelnerka (kelner) w Anglii, 1600 funtów/mc, nie musisz znać języka, także bez kwalifikacji. Zadzwoń 952 147 449.

Moduł 1 (badanie ogólnopolskie), N=1005

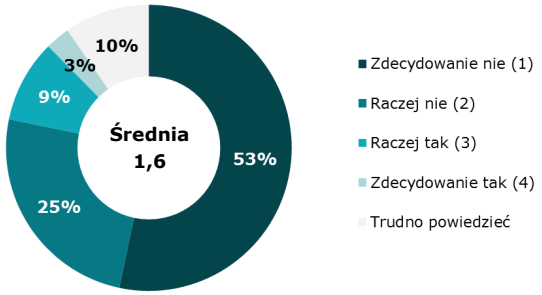

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

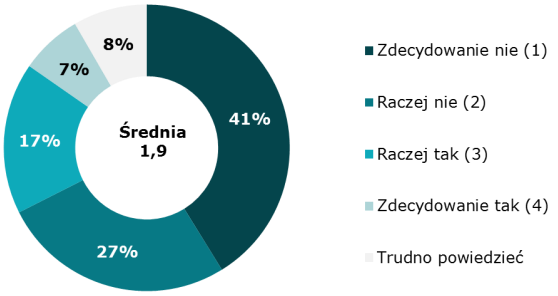

Pracownik przy zbiorach jabłek w Niemczech, do 1800 euro/mc, nie musisz znać języka. Zakwaterowanie i wyżywienie na miejscu. Napisz: rekrutacja@germany.p

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

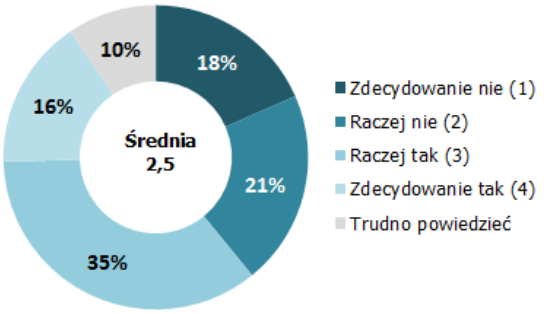

Opiekun/ka osób starszych w hrabstwie Suffolk Wielka Brytania. Praca polega na pomocy osobom starszym w Domach Opieki w wykonywaniu codziennych czynności (asystowanie podczas chodzenia, spędzanie czasu, pomoc w ubieraniu, jedzeniu, dotrzymywanie towarzystwa). Wymagania: dobra znajomość języka angielskiego, mile widziane doświadczenie w podobnej pracy. Wynagrodzenie 7,00 GBP brutto / godz., 40 godzin pracy w ciągu tygodnia. Zgłoszenia do: Profesjonalny dobór personelu do opieki ul. Smolnika 8, 00-385 Warszawa, Tel: 22 116 33 333

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach), N=1005

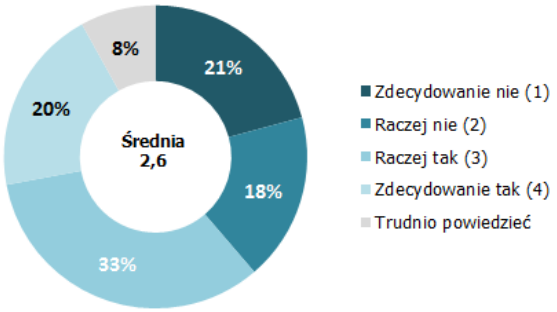

Ofert pracy za granicą Polacy poszukiwaliby przede wszystkim wśród rodziny i znajomych (55% — Moduł 1 i 69% — Moduł 2) lub w urzędzie pracy (33% — Moduł 1 i 32% — Moduł 2).

Wśród młodych zbadanych w Module 2 badania jedna trzecia badanych szukałaby pracy także poprzez agencje pośrednictwa pracy zagranicznej oraz przez Internet.

Zdecydowanie rzadziej szukaliby na miejscu na własną rękę (7% — Moduł 1 i 5% — Moduł 2).

Proszę sobie wyobrazić, że szuka Pan(i) pracy za granicą. Gdzie szukał(a)by Pan(i) ofert?

Moduł 1 i 2, N=2010

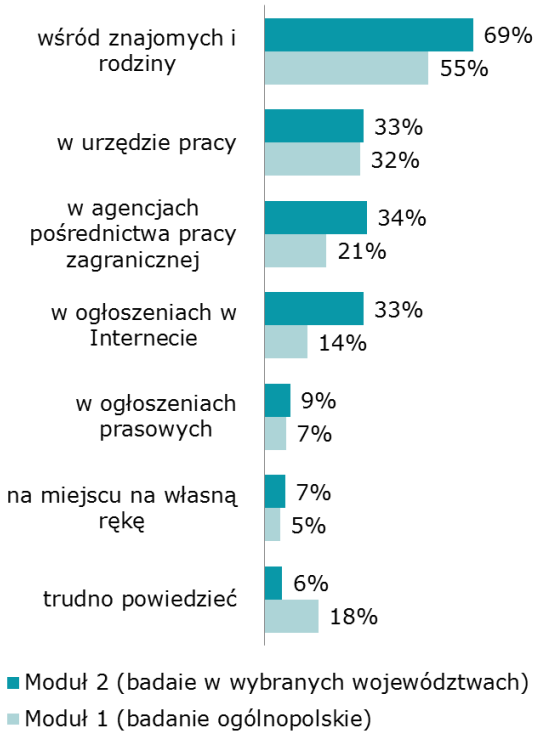

Czy potrafimy zidentyfikować przypadki handlu ludźmi?

Identyfikacja przypadków handlu ludźmi na podstawie wskaźników

Osobom badanym w module 2 zadano dodatkowe pytanie, przedstawiające trzy krótkie historie. Zadaniem respondentów była ocena, czy stanowią one przypadki handlu ludźmi. Pierwsza z historii zawierała wiele wskaźników charakterystycznych dla przypadków handlu ludźmi do pracy przymusowej, druga pokazywała przypadek niewolnictwa domowego i również zawierała odpowiednie wskaźniki, natomiast trzecia była przykładem nielegalnego przewozu ludzi przez granicę, który sam w sobie handlem ludźmi nie jest, choć również jest karany.

W pierwszym przypadku ponad połowa badanych (56%) stwierdziła, że ma do czynienia z przypadkiem handlu ludźmi. Nieco więcej odpowiedzi twierdzących padło wśród osób w wieku 22-25 lat (60%) oraz wśród kobiet (59%).

W drugim przypadku przeważająca większość (91%) zarówno kobiet, jak i mężczyzn w obu grupach wiekowych uznała historię za przykład handlu ludźmi.

Tylko nieco mniej badanych (79%) uznało trzecią, nie zawierającą wskaźników, historię za handel ludźmi.

Większość osób badanych w module drugim nie było w stanie odróżnić handlu ludźmi od przemytu osób.

Spośród prezentowanych przypadków handlu ludźmi, zdecydowanie więcej problemów sprawił przykład pracy przymusowej, w którym sprawca nie stosował gróźb ani bezpośredniego przymusu ale podstęp i oszustwo.

Mężczyzna wyjechał z pomocą pośrednika do pracy przy zbiorach do Holandii. Na miejscu miał wypracować wysokie normy inaczej pracodawca potrącał z wynagrodzenia. Musiał wypłacić prowizję dla pośrednika oraz zapłacić za odzież ochronną. Przez pierwszy miesiąc zarobił tylko na jedzenie i pokrycie kosztów noclegu oraz opłatę za pośrednika. **Czy Pana(i) zdaniem ten mężczyzna padł ofiarą handlu ludźmi?**

Moduł 2, (badanie w wybranych województwach) N=1005

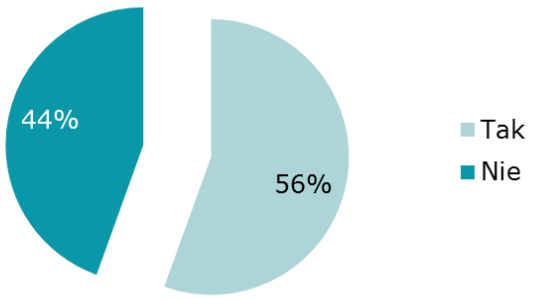

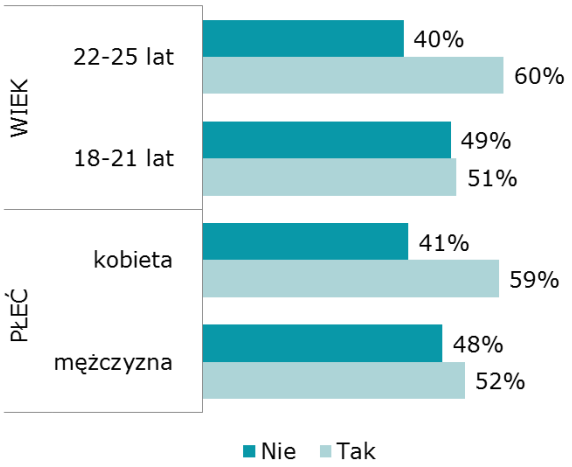

Młoda kobieta z Filipin przyjechała do Polski do pracy jako pomoc domowa. Pracodawca schował do sejfu jej paszport i telefon. Po miesiącu powiedział jej, że pieniądze przelewa na jej filipińskie konto, żeby nie wydała ich „na głupoty". Gdy kobieta chciała odejść pracodawca odpowiedział, że pracuje u niego na czarno i, że zawiadomi Straż Graniczną o nielegalnym pobycie a ona trafi do więzienia. Kobieta uwierzyła i dalej pracowała za darmo. **Czy Pana(i) zdaniem ta kobieta padła ofiarą handlu ludźmi?**

Moduł 2, (badanie w wybranych województwach) N=1005

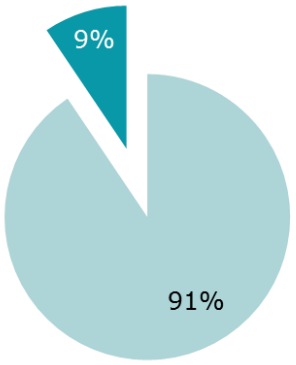

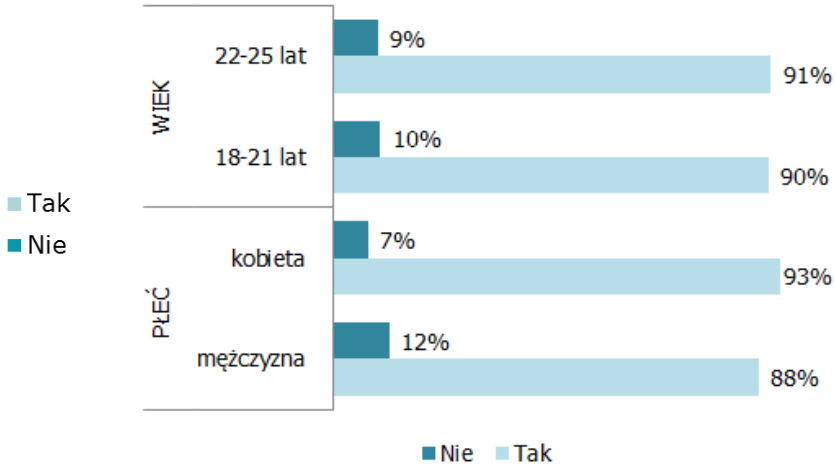

Grupa mężczyzn z Wietnamu otrzymała ofertę pracy we Francji, nie dostali jednak wiz. Wylądowali w Moskwie skąd przewieziono ich do Kaliningradu, zapłacili pośrednikowi za przewiezienie pomiędzy towarami TIR-a po 500 dolarów na osobę. Zostali zatrzymani przez Straż Graniczną a kierowca TIR-a powiedział że nic o nich nie wie i że nie otrzymał żadnych pieniędzy za tych ludzi. **Czy Pana(i) zdaniem osoby te padły ofiarą handlu ludźmi?**

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach) N=1005

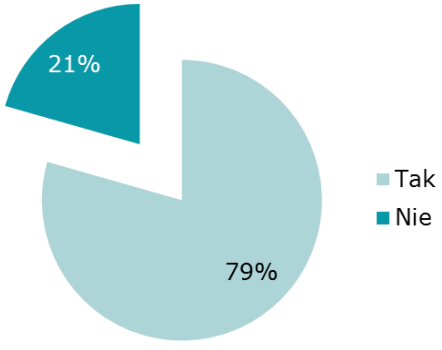

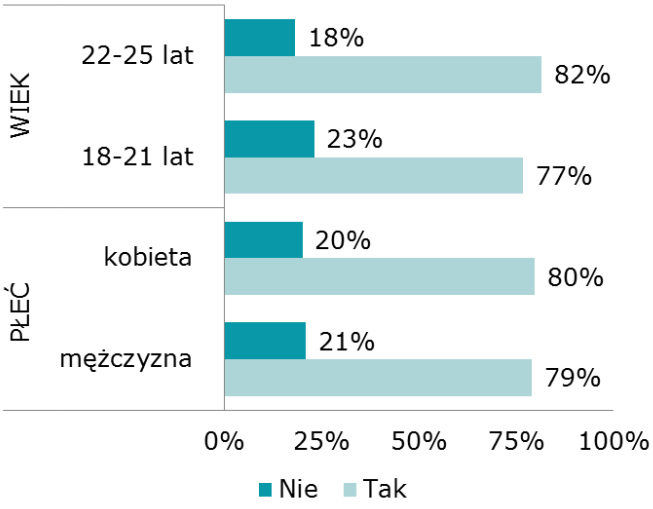

Jak zapewnić sobie bezpieczeństwo, podejmując pracę za granicą?

Czy wiemy, jak zapewnić sobie bezpieczeństwo, kiedy podejmujemy pracę za granicą?

Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan(j) zamiar wyjechać za granicę w celu podjęcia pracy. Jakie działania by Pan(i) podjął(ęła) przed wyjazdem? Proszę wymienić do 5 działań.

Moduł 1 i 2, N=2010

Stwierdzenie:	Moduł 1	Moduł 2
Upewnił się, że firma oferująca pracę istnieje	48%	55%
Pytał o radę rodzinę i znajomych	40%	38%
Sprawdził, czy pośrednik oferujący pracę działa legalnie	32%	40%
Zabrał kwotę pieniędzy wystarczającą na powrót do Polski	26%	31%
Podał najbliższym dokładne dane miejsca swojego pobytu za granicą	20%	26%
Trudno powiedzieć	*18%*	*10%*
Uczył się języka	13%	18%
Ustalił, jak często będę kontaktować się z najbliższymi	12%	10%
Ubezpieczył się	12%	16%
Wyjeżdżając zabrał numery telefonów do instytucji, które w razie potrzeby mogą pomóc mi na miejscu	11%	11%
Szukał informacji na stronach internetowych	10%	12%
Zgromadził wszystkie konieczne dokumenty	10%	9%
Załatwił sobie mieszkanie w kraju, do którego bym jechał	6%	13%
Żadne, na miejscu skontaktował się bezpośrednio z firmą oferującą pracę	4%	3%
Inne	1%	7%

Odpowiedź spontaniczna

Osoby, które rozważają możliwość podjęcia pracy za granicą, przed wyjazdem do takiej pracy przede wszystkim upewniłyby się, że firma oferująca pracę istnieje (48% - Moduł 1 i 55% - Moduł 2).

Ponad jedna trzecia badanych poprosiłoby o radę rodzinę i znajomych. Podobna liczba sprawdziłoby, czy pośrednik oferujący pracę działa legalnie.

Ponad jedna czwarta badanych (26% - Moduł 1 i 31% - Moduł 2) zabrałaby wystarczającą kwotę pieniędzy, żeby móc wrócić do Polski.

Czy jadąc do pracy za granicę upewnił(a)by się Pan(i), że firma oferująca pracę istnieje?

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach) N=1005

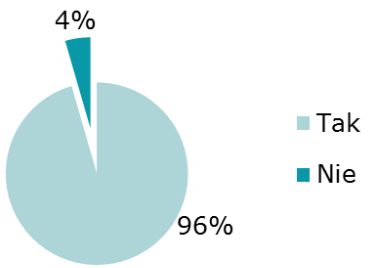

Jedynie jedna piąta badanych w badaniu ogólnopolskim i jedna czwarta respondentów badania w wybranych województwach, podałaby najbliższym dokładne miejsce swojego pobytu.

Niemal jedna piąta respondentów (18%) w badaniu ogólnopolskim oraz 10% z badania w trzech województwach nie wie, co mogłoby zrobić, żeby zwiększyć swoje bezpieczeństwo podczas wyjazdu za granicę.

Znacznie większy odsetek respondentów modułu 2, podjąłby naukę języka obcego niż w badaniu ogólnopolskim. Odpowiednio 18% i 3%

Czy jadąc do pracy za granicę podał(a)by Pan(i) najbliższym dokładne dane miejsca swojego pobytu za granicą (telefon, adres hotelu)?
Moduł 2 (badanie wybranych województwach) N=1005

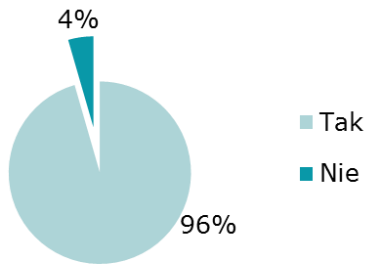

Czy jadąc do pracy za granicę zabrał(a)by Pan(i) kwotę pieniędzy wystarczającą na powrót do Polski, gdyby coś poszło nie tak?
Moduł 2 (badanie w wybranych województwach) N=1005

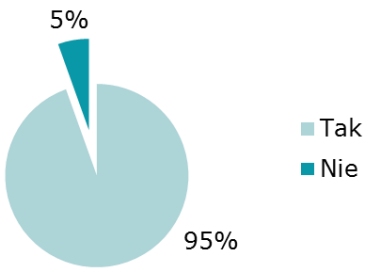

Czy jadąc do pracy za granicę szukał(a)by Pan(i) informacji na stronach internetowych organizacji pozarządowych i ministerstw, co zrobić, by bezpiecznie zorganizować wyjazd?
Moduł 2 (badanie wybranych województwach) N=1005

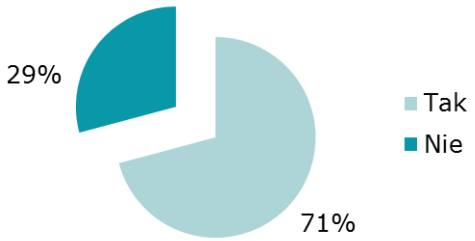

Czy jadąc do pracy za granicę ubezpieczył(a)by się Pan (i) od następstw nieszczęśliwych wypadków i ewentualnych kosztów leczenia?
Moduł 2 (badanie w wybranych województwach) N=1005

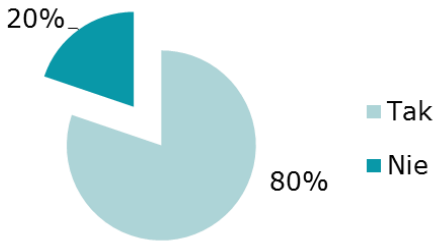

Czy jadąc do pracy za granicę zgromadził (a)by Pan(i) wszystkie konieczne dokumenty np. potwierdzające kwalifikacje zawodowe?

Moduł 2 (badanie wybranych województwach) N=1005

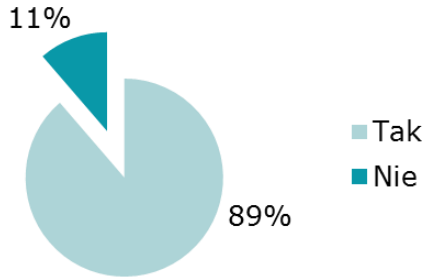

Czy jadąc do pracy za granicę ustalił(a)by Pan(i), jak często będzie się Pan(i) kontaktować z najbliższymi?

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach) N=1005

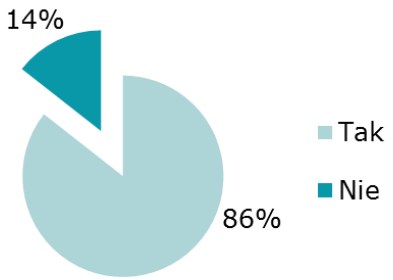

Czy jadąc do pracy za granicę dopiero po przybyciu na miejsce skontaktował(a)by się Pan(i) bezpośrednio z firmą oferującą pracę?

Moduł 2 (badanie wybranych województwach) N=1005

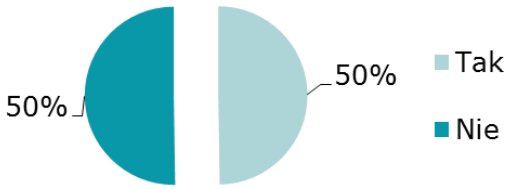

Czy jadąc do pracy za granicę załatwił(a)by sobie Pan(i) mieszkanie w kraju, do którego by Pan(i) jechał(a)?

Moduł 2 (badanie w wybranych województwach) N=1005

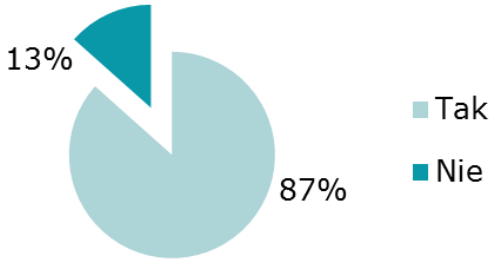

Czy jadąc do pracy za granicę zabrał(a)by Pan(i) numery telefonów do instytucji, które w razie potrzeby mogą Panu(i) pomóc na miejscu?

Moduł 2 (badanie wybranych województwach) N=1005

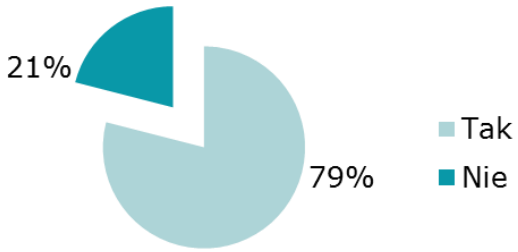

Czy jadąc do pracy za granicę uczył(a)by się Pan(i) języka, w jakim mówi się w kraju, do którego Pan(i) zamierza jechać?

Moduł 2 (badanie wybranych województwach) N=1005

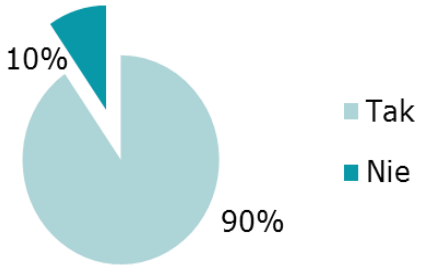

Respondenci zapytani zostali także, czy wiedzą, co grozi osobie pracującej za granicą „na czarno". Według niemal dwóch trzecich respondentów z badania ogólnopolskiego (63%) i według 56% osób biorących udział w badaniu w wybranych trzech województwach takiej osobie grozi deportacja.

Niemal jedna czwarta uważa, że może się ona spodziewać zakazu wjazdu do kraju w którym została złapana. Wysokiej grzywny obawia się 32% osób przebadanych w module 2 i 19% biorących udział w badaniu ogólnopolskim.

Kary sądowej lub więzienia obawia się 8% biorących udział w badaniu ogólnopolskim i niemal co piąta osoba biorąca udział w badaniu w wybranych trzech województwach.

Jedynie 4% respondentów z badania ogólnopolskiego i 6% z wybranych trzech województw sądzi, że cudzoziemcom pracującym bez zezwolenia nic nie grozi.

Za instytucje i podmioty, do których może zwrócić się z prośbą o pomoc i ochronę osoba pracująca nielegalnie za granicą, uważane są przede wszystkim konsulat, miejscowa policja oraz znajomi i przyjaciele tam mieszkający.

Do kogo, Pana(i) zdaniem, może zwrócić się z prośbą o pomoc i ochronę osoba pracująca za granicą nielegalnie?

Moduł 1 i 2, N=2010

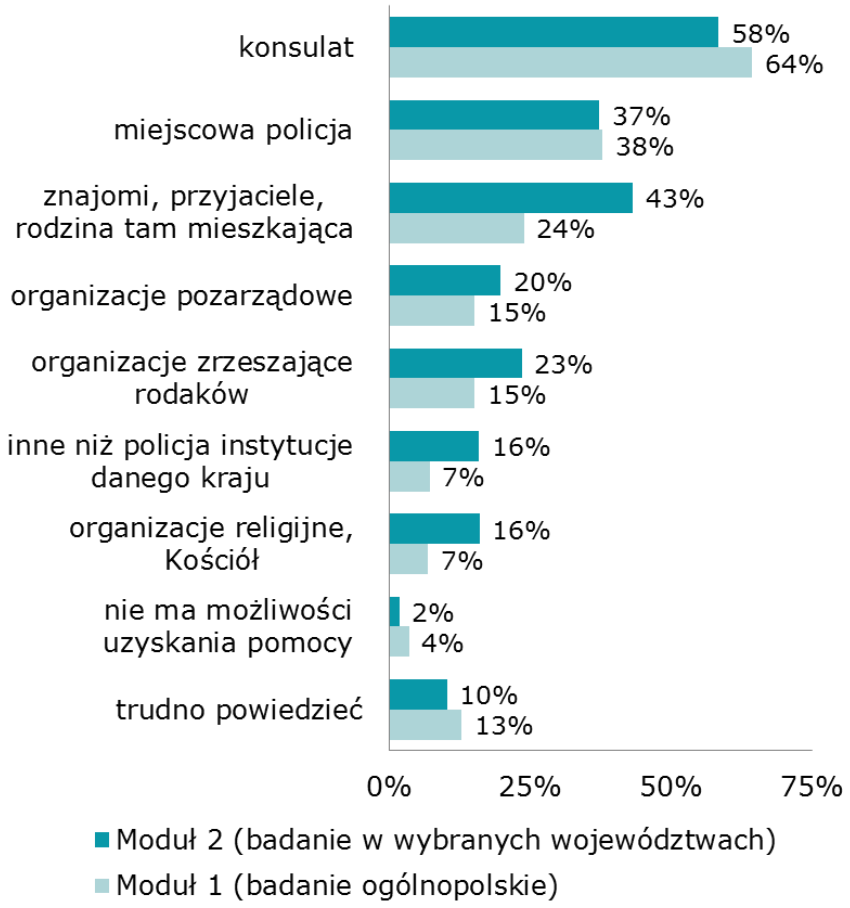

Jeśli osobą pracująca "na czarno" zainteresuje się policja kraju, w którym ona przebywa, to co jej grozi?

Moduł 1 i 2, N=2010

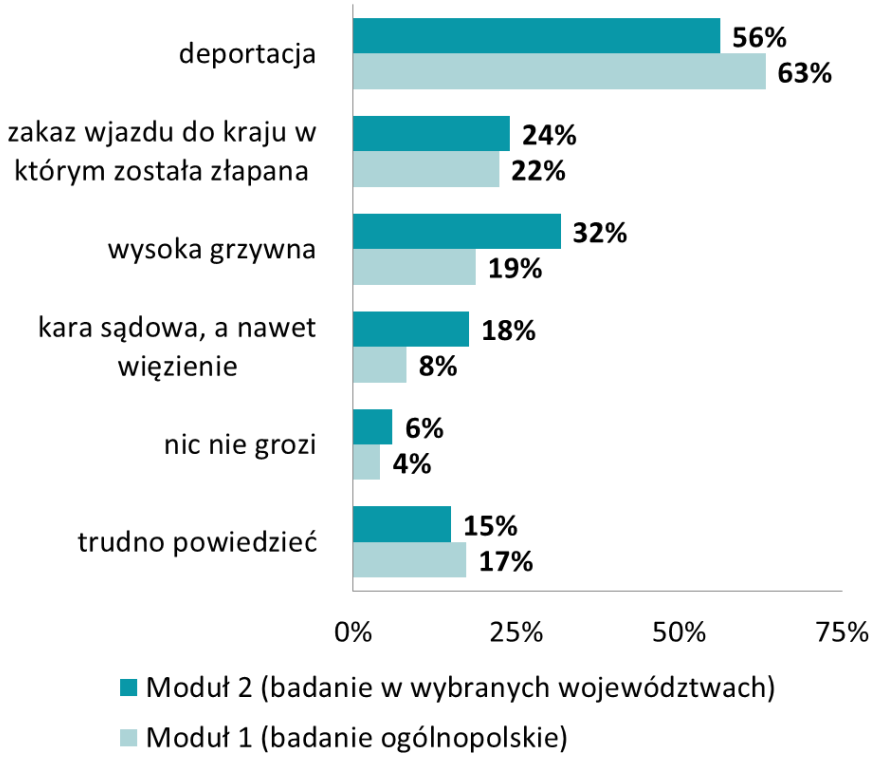

Czy Polacy znają języki obce?

Znajomość języków obcych
Moduł 1 N=643, Moduł 2 N=924

Znajomość języków obcych?

	zna przynajmniej jeden język, ale tylko niektóre zwroty	zna przynajmniej jeden język na poziomie podstawowym	zna przynajmniej jeden język na poziomie średnim	zna biegle przynajmniej jeden język obcy	Suma
Moduł 1	12%	42%	37%	9%	100%
Moduł 2	10%	38%	39%	12%	100%

Czy zna Pan(i) jakiś język obcy?
Moduł 1 i 2, N=2010

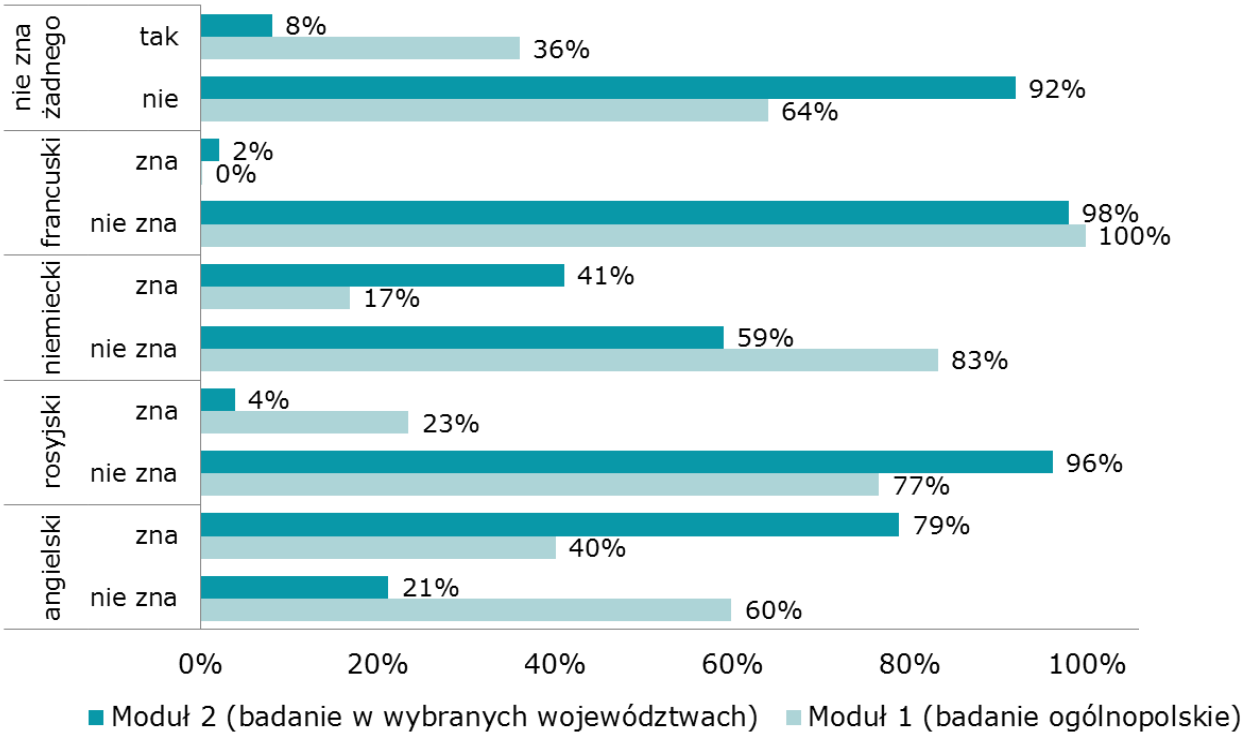

Porównanie wyników 2010—2015

Porównanie wyników 2010 – 2015 r.

Z czym kojarzy się Panu(i) handel ludźmi?

N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska

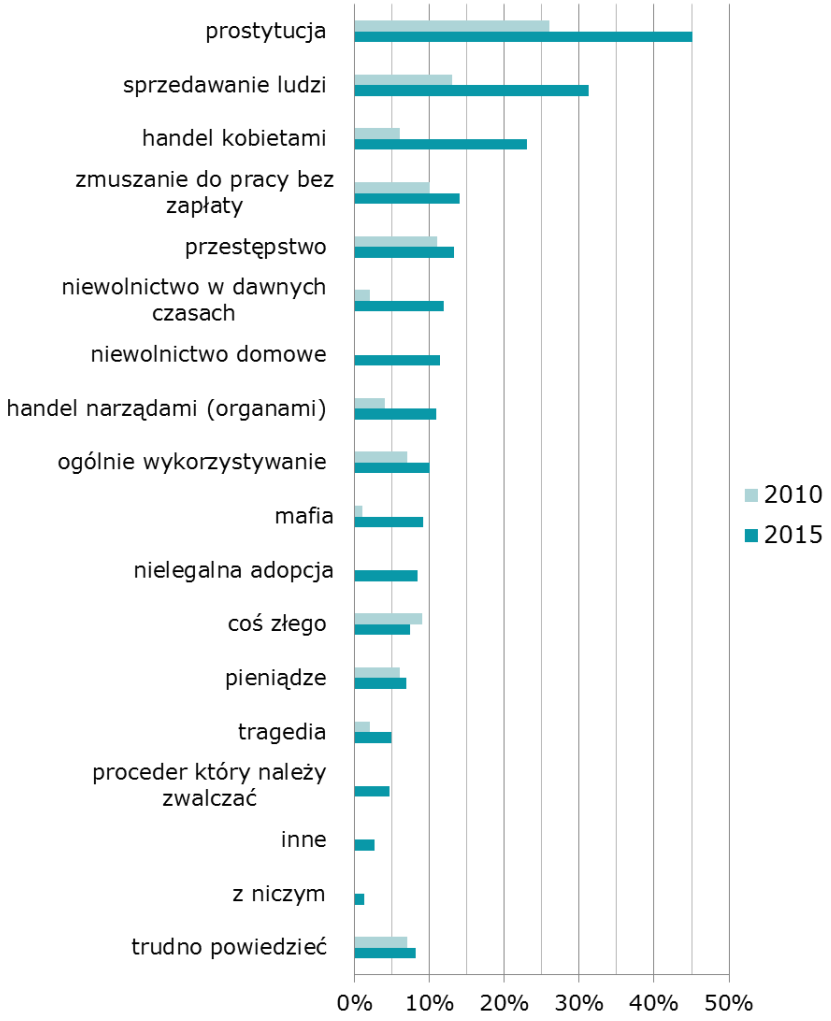

Czy następujące sytuacje to handel ludźmi?

N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska

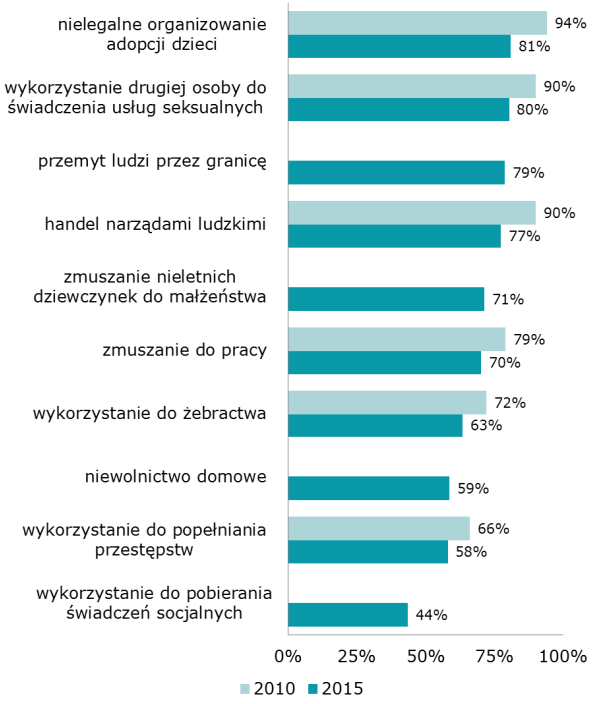

Proszę wymienić nazwy znanych Panu(i) polskich i międzynarodowych organizacji zajmujących się pomocą ofiarom handlu ludźmi?

N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska

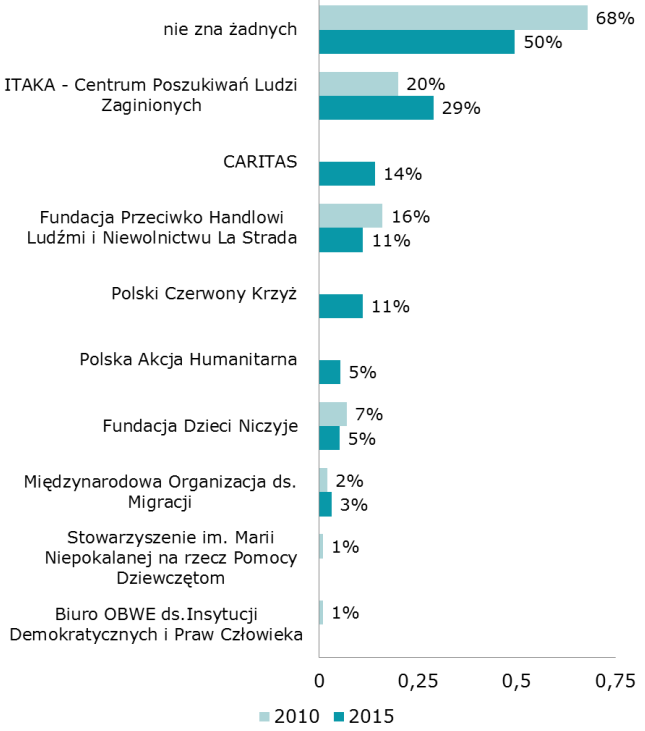

Do kogo, Pana(i) zdaniem, może zwrócić się z prośbą o pomoc i ochronę osoba pracująca za granicą nielegalnie?
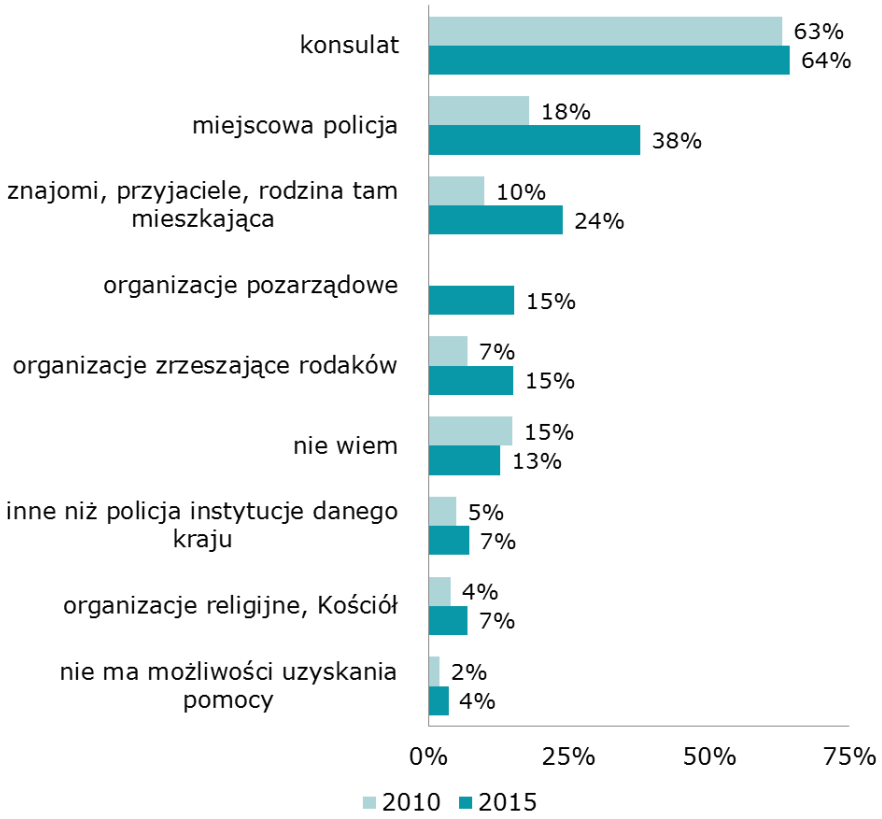
N=1005—2015 r. próba ogólnopolska, N=1005—2010 r. próba ogólnopolska